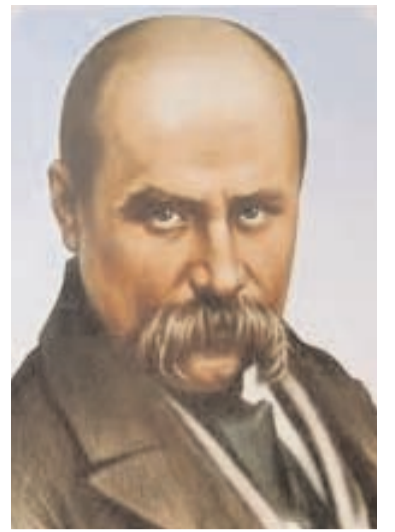
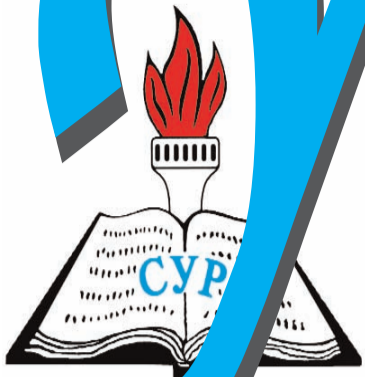

Український ВІСНИК

М. Улевіцький

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 1-2 (лютий) 2015

Оленятко
відлучилося від
матері і заблукало, чи
йому закортіло
намилюватися
засніженим лісом, бо,
ой, біло й гарно
навкруги!

Прочитайте:

- ❖ До 25-річчя заснування Союзу українців Румунії: «Тройка»
- ❖ З'їзд СУР пройшов, проблеми залишилися (з архівів)
- ❖ Час відродження настав! (з архівів)
- ❖ Доля, Муза і Слава Т. Г. Шевченка
- ❖ Візит міністра закордонних справ України Павла Клімкіна в Румунію
- ❖ Г. С. Сковорода: «ПІСНЯ 6-а» – міць святої води
- ❖ Рідне село, рідна школа, рідна мова

ПРЕС-РЕЛІЗ

Вшанування пам'яті загиблих у бою під Крутами у 1918 році

Бій під Крутами відбувся на зорі зародження української державності – 29 січня 1918 року на залізничній станції Крути під селищем Крути та поблизу села Пам'ятне, за 130 кілометрів на північний схід від Києва. Цей бій тривав 5 годин і вівся між 4-тисячною більшовицькою армією М.Муравйова та загоном з київських студентів, бійців вільного козацтва та декілька сотень українських вояків.

В бою під Крутами оборонці української державності отримали переконливу військову перемогу. Наступ ворога було зупинено і здійснено організований відступ, руйнуючи за собою колії і мости. Російсько-більшовицькі нападники втратили боєздатність на чотири дні. Агресор мусив підтягнути нові сили, відремонтувати підірвані й поруйновані мости та залізничні колії, і лише після цього продовжувати свій наступ на Київ, не так залізничним шляхом, як на реквізованих селянських возах, запряжених кінями, по розмоклій дорозі.

Ця затримка ворога дала змогу українській делегації укласти Брест-Литовський мирний договір 1918 року, який врятував молоду українську державність та створив умови для існування Незалежної України до появи СРСР у 1922 році.

У свідомості багатьох бій під Крутами набув особливого значення завдяки героїзму української молоді та українських військовослужбовців у боротьбі проти регулярної більшовицької армії.

Особливо вразило сучасників поховання юнаків, які віддали своє життя за свободу і незалежність України. На похороні у Києві біля Аскольдової могили голова Української Центральної Ради Михайло Грушевський назвав юнаків, які загинули в нерівній боротьбі, героями, а пізніше поет Павло Тичина присвятив героїчному вчинкові вірш «Пам'яті тридцяти».

За радянські часи історія бою або замовчувалася, або обростала міфами і вигадками.

Правду про героїв бою під Крутами можна розповідати та висвітлювати лише з проголошенням України незалежною та суверенною державою.

Вшанування пам'яті загиблих під Крутами молодих людей 29 січня 1918 року набуває глибокого символізму сьогодні, коли такі ж молоді люди захищають суверенітет, свободу та незалежність України в боях із російськими агресорами та проросійськими сепаратистами у східних частинах Донецької та Луганської областей.

Як доводить історичний досвід, правда завжди перемагає, а правда на боці Українського народу.

29 січня 2015 року пам'ять про загиблих під Крутами у 1918 році вшанувало керівництво України на чолі з Президентом України П. Порошенком.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

Політична заява

щодо важливості утвердження української культурної спадщини

Я постійно вважав, що для української громади визначення цінностей культурної спадщини має бути пріоритетом, а кожен із нас має обов'язок зберігати і передавати з покоління в покоління ті цінності, на основі яких ми формувалися та визначалися протягом часу. Українська мова, релігія, звичаї та обряди – це основа нашого суспільства, без якої будь-яке посилення на майбутнє стає ілюзорним.

Я дуже обрадувався, коли побачив у різних населених пунктах Румунії, де проживають українці, що традиція передається з великою відповідальністю, що є діти, які бажать вивчати українську мову, народні пісні і танці, що є віддані вчителі, які підготовляють цих дітей, але і члени нашої громади, які роблять все можливе, щоб вирішити будь-які проблеми. У зв'язку з цим я хотів би нагадати недавню інтерпеляцію, яку я вислав до міністра освіти Румунії, після чого було уникнено скасування двох українських класів у школі села Вишавська Долина, хоча вони знаходяться під мінімально допустимим числом учнів.

Поки в школах буде вивчатися українська мова, в церквах служіння буде на українській рідній мові, вдома кожен з нас буде вчити своїх дітей материнської мови, у нас не буде ніякої загрози втратити свою ідентичність.

Особисто я розумію важливість засвоєння всіма способами української культури та українських цінностей. Відколи представляю українську громаду в Парламенті Румунії, я працював разом з представниками ЗМІ, щоб зробити їх відомими. Разом ми були серед українських громад по всій країні – від Тульчі до Марамурешу, від Сучави та Ботошан, Тімішу, маючи бажання просувати українську специфіку в цих областях, щоб зрозуміти її краще, щоб асимілювати нові речі і, не в останню чергу, щоб показати по всій Румунії красу і доброту тих людей, які формують українську меншину. Все це було представлено у таких програмах як Europolis і Conviețuire по телебаченню TVR1, TVR3, по радіо або в місцевих газетах.

У Тульчі, наприклад, були схоплені аспекти життя нашої етнії в Дельті Дунаю, від рибальських секретів, традиційних страв з риби, до обробки очерету для покриття будинків або

виробів народних майстрів, зокрема, зазначивши артистичні програми, представлені вокальними групами «Задунайська Січ» із Тульчі, «Рибалка» із Кришану, «Веселка» із Караорману, «Чорне Море» із Сфинту Георге, «Біла Рожа» і «Дунай» із Пардіни.

В іншій частині країни, на Буковині, гуцули української громади виявили не тільки красу і оригінальність окремих звичаїв, мало відомих за межами спільноти, але і важливість передавання їх молодому поколінню. Народні костюми, які вони носили з гордістю на наших зустрічах, пісні та надзвичайна презентація гуцульського танцю традиційною групою інструментальної музики із Ульми, показують, що основні цінності гуцулів Буковини ще живі. Крім того, на Буковині були презентовані особливості Різдва і Нового Року за старим стилем з багатим столом на Святвечір, на якому лежали 12 пісних страв, колядки і вечорниці.

Відданість, з якою місцеві звичаї передаються, ми могли помітити в діяльності ансамблю «Полонинка» із Палтіну-Ватра Молдовіцей, «Червона Калина» із Негостини, «Козачок» із Балківців, у групі дітей школи з Мілішівців, «Весна» з Михайлен-Ботошани або із Бистрого під керівництвом професора Дмитра Коренюка.

Крім того, я хочу зазначити, що в кінці минулого року в Готлобі і Малих Реметах повіту Тіміш був проведений Фестиваль української пісні і танцю в Банатах, організований Союзом українців Румунії у співпраці з Міністерством культури. Фестиваль зібрав до купи українські культурні групи та ансамблі із повіту Тіміш, такі як «Молода надія» (Сока), «Шовкова трава» (Лугож), «Реметянка» (Малі Ремети), «Калинка» (Штюка), «Молоді дуби» (Драгомірешть), інструментальний ансамбль Степана Бучути та Нилуцу Марочка, а також із Вишньої Рівні Мараморського повіту і Нові-Саду, Сербія.

На жаль, я не можу включити сюди всі українські колективи та ансамблі, але скористаюся цією можливістю, щоб висловити подяку всім тим, хто вклав серце і душу у все, що вони роблять, координаторам і вчителям, які в черговий раз показали етно-народну українську красу, а також голови місцевих організацій СУР за особливий внесок та участь у просуванні з кожною нагодою звичаїв і традицій.

Я вважаю, що кожен із нас має обов'язок робити подальші зусилля щодо стимулювання участі молоді в конкретних заходах зі збереження та поширення наших культурних цінностей, щоб ми могли визначити себе як окрему етнічну групу і через багато років.

17 лютого 2015 року

Депутат Іван МАРОЧКО

Прес-реліз

щодо святкування 101-річного ювілею українського поета, прозаїка і композитора Миколи Лясевича

В суботу 17 січня 2015 року депутат Іван Марочко, представник Союзу Українців Румунії в Парламенті Румунії, разом з командою TVR 1 – Департамент меншин, мав велику честь передати найкращі побажання і вітання панові Миколі Лясевичу з нагоди сповнення поважного віку – 101 року життя. З цією нагодою, в знак подяки і вдячності, пан депутат вручив йому від імені Союзу Українців Румунії ювілейну медаль-плакету.

Український поет, прозаїк і композитор Микола Лясевич народився 17 січня 1914 року в селі Мала Кошниця в Україні в родині інтелігентів. За свої сто років він пережив дві світові війни, а також різні політичні режими. У 1920 році він був змушений тікати з родиною в Бессарабію, а вже в 1941 році оселитися в Румунії зі своєю дружиною і сином.

Все своє життя письменник присвятив творчості. Він перекладав твори видатних письменників, таких як Тарас Шевченко та Михайло Емінеску, маючи інтенсивну співпрацю з українськими публікаціями Румунії. Навіть у такому поважному віці Микола Лясевич є людиною повною життя, з гумором, яка читає з пафосом Шевченка й продовжує писати. Одним із бажань пана Миколи Лясевича є, щоб, в міру можливостей, Союз Українців Румунії видав, на основі вже представлених матеріалів, книжку про його життя та життя його сім'ї, про те, як він бачив і переживав різні політичні режими, про переслідування українців і т.д.

Депутат Іван Марочко хоче побажати українському поетові, прозаїкові і композитору Миколі Лясевичу ще багато здоров'я, радості і натхнення, а також «На многая літа!».

18 січня 2015 рік

Депутат СУР Іван МАРОЧКО

До 25-річчя заснування Союзу українців Румунії

«ТРОЙКА»

**«А що буде, побачимо,
Які будуть жнива.
Схаменіться ...»**

Тарас ШЕВЧЕНКО

Історія повинна оперувати точними даними, та оскільки вона творилася *тоді*, а пишуть про неї *тепер*, з перспективи часу, то певні події постають наче в *ракурсі*, що спричинює відхилення від їхніх реальних «обрисів».

Ракурс подівав і у висвітленні історії заснування Союзу українців Румунії, в якій основними датами вважаються 29 грудня 1989 року, коли список з 21 членом-співзасновником був поданий на реєстрацію до суду, рішення суду про затвердження української організації з 14 лютого 1990 року, «Відкритий лист до українців та всього світу» Степана Ткачука, голови Тимчасової координаційної ради Союзу, що появився першого лютого 1990 року у третьому числі «Вільного слова».

Такого перебігу подій дотримується і голова СУРу Степан Бучута у статті, надрукованій у січневому номері «Вільного слова».

Подані дані про ці моменти в 25-річній історії СУРу реальні, проте **неповні**.

Неповні, бо вони зміщують час, обходять мовчанкою справжніх ініціаторів створення СУРу, приписуючи чи не всі заслуги Степану Ткачуку, котрий, ставши головою організації, ревно нарощував «міф» про себе як про основоположника Союзу, і цей «міф» з плином часу, в умовах авторитарного одноосібного керівництва, утвердився у пам'яті українського люду. Звісно, Степан Ткачук має свої заслуги перед українцями, однак його не можна вважати фактотумом (особа, яка робить все) у виникненні СУРу.

Дотримуючись правди і справедливості, мушу сказати, що все почалося у перші дні після повалення чаушістської диктатури в редакції газети «Новий вік», а ініціаторами заснування української організації були троє письменників – ІВАН КОВАЧ, МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК І МИКОЛА КОРСЮК (редактор у видавництві «Критеріон», яке розміщалося на першому поверсі правого крила Поліграфічного підприємства Каса Скинтеї, а редакція «Нового віку» на четвертому). Співучасниками ініціативи були також працівники газети Юлій Лазарчук, Іван Мойсюк, Ірина Петрецька-Ковач і Тереза Шендрою.

У перші дні після арешту Ніколає та Єлени Чаушеску новою владою, з редакції «Нового віку» було видворено головного редактора Йона Колесника, якого поза очі ми називали «чорною рукою». Якщо працівники редакції вагалися поступити з ним рішуче, бо, все ж таки, він був шефом майже три десятиріччя, то Микола Корсюк безцеремонно зайшов до його кабінету, звелів віддати ключі і забиратися геть.

Збувшись «чорної руки», «тройка» письменників, не втративши здорового глузду і не п'яніючи від хмільної свободи, зрозуміла, що українцям треба організуватися. Перейменували назву газети на «Вільне слово», порадилися з відомим журналістом-дисидентом Петре Міхаєм Бекану, якого було випущено з тюрми, про те як нам бути, що робити, яке майбутнє чекає нашу газету, хто фінансуватиме її. Бекану, який взяв на себе обов'язки головного редактора газети «Роминія лібере», підкреслив, що відтепер преса буде вільна, буде приватизована і не фінансуватиметься державою. А нам, мабуть, доведеться шукати спонсорів... Ще порадив встановити колективне керівництво, і так, на першій порі, «Вільне слово» мало трьох головних редакторів. Це були Іван Ковач, Михайло Михайлюк та Юлій Лазарчук.

В ті ж дні Микола Корсюк, за порадою директора «Критеріону» Домокоша Ґеза, приніс до редакції Статут Демократичного союзу мадярів Румунії, щоби ми пристосували його положення до потреб і

реалій української громади Румунії. Водночас ми склали список членів-засновників Союзу (21 особа), який був поданий до Румунського телебачення, а згодом зареєстрований у Суді.

Членами співзасновниками були бухарестські українці, бо тільки вони могли підписати цей установчий акт. Однак був складений і ширший список, до якого входили імена видних українців з провінції, які згодом стали засновниками повітових організацій СУРу.

На той час «Новий вік», який став «Вільним словом», був єдиною українською публікацією, і ми були свідомі того, що українці з цілої Румунії чекають від нас друкованої відозви, на основі якої могли б перейти до дії.

Я взявся за перо і написав закличну статтю під назвою **«Рівність, братерство, свобода»**, надруковану у першому числі, січневому (1990) «Вільного слова» за гаслом Французької революції. Та, як бачу, про цю програмну статтю «забули», натомість посилаючись на відкритий лист Степана Ткачука, який появився аж у лютому, у третьому числі «Вільного слова». До речі, варіант цієї статті під назвою **«Час відродження настав!»** я написав у Києві, куди у лютому поїхав з Миколою Корсюком на запрошення Спілки письменників України. Стаття була надрукована у шостому числі журналу «Всесвіт», бо замовив її в мене головний редактор, письменник Олег Микитенко. Тоді ж ми дали інтерв'ю для журналу «Україна» та «Літературної України».

А де ж був у ті пореволюційні дні Степан Ткачук, котрий згодом приписував собі чи не всі заслуги у заснуванні СУРу і «люто» захищав свою «першість» (недаремно Микола Корсюк докоряв йому, що «загарбав» СУР), хизувався у зарубіжній пресі своїми «подвигами», заявляючи навіть, що за українські справи був арештований комуністичною владою.

Він перебував на рідній Буковині (дехто каже – ховався) і, пересидівши там бурхливі дні, повернувся до Бухареста на початку Нового року на все готове і з властивим йому апломбом узявся верховодити, наводити «порядок»; робив зміни у проекті статуту, робив зміни у списку Тимчасової координаційної ради Союзу, відчувши, що може втілити у життя свої амбіції.

На жаль, ініціатори заснування СУРу дозволили Степанові «розмахнутися», бо повірили, що настав час «рівності і братерства», а, по-друге, кажучи правду, Ст. Ткачук таки мав статус лідера серед українських письменників: був членом правління Спілки письменників Румунії і, треба визнати, завдяки йому членами Спілки стало близько тридцяти наших письменників, він залагоджував поїздки на зустрічі з читачами на кошти СПР та інші наші справи.

І так, Степан Ткачук не випускав з рук лідерські «віжки» до першого З'їзду СУРу, і всім здавалося нормальною річчю, щоби він був єдиним кандидатом на звання голови української організації, на якому він підібрав «вигідну» собі команду, чим викликав немалий подив серед делегатів форуму, наприклад, тим, що генеральним секретарем став Іван Непогода (хай спочиває з Богом!).

В атмосфері загального ентузіазму, братання, заснування організацій на повітовому рівні, мало хто звернув увагу на те, що перший З'їзд СУРу не прийняв ніякої робочої програми, не накреслив якогось плану наступних дій.

Та коли у першому числі літературного журналу «Наш голос» (заслуга в його заснуванні у вирішальній мірі належить Ст. Ткачуку), я надрукував статтю **«З'їзд пройшов, проблеми залишилися»**, на мене накинувся голова СУРу, бо я насмілювався піддати критиці явні прогалини в роботі керівного органу нашої організації. Передруковуємо статтю в «Українському віснику» з нагоди відзначення 25-річчя СУРу, оскільки підняті в ній проблеми не втратили своєї актуальності навіть і для наступного з'їзду, який повинен відбутися в кінці нинішнього року.

Правдивість викладу перебігу подій, які привели до створення СУРу, можуть підтвердити, зокрема, Іван Ковач та Микола Корсюк, звісно, з деякими незначними корективами, які не можуть заперечувати суті написаного.

Михайло МИХАЙЛЮК

ПС. Чому «тройка»? Бо «впряглися» у спільне діло, не думаючи про власні вигоди. Але буває так, що одні сіють, а інші пожинають.

З'їзд СУР пройшов, проблеми залишилися

Хай не здивує певна розбіжність між автором цього огляду і головою СУР (в інтерв'ю) щодо оцінки роботи і результатів першого З'їзду українців Румунії. Плюралізм думок – тільки на користь нашої загальної справи, а демократія, реальна і безкомпромісна, на всіх організаційних рівнях Союзу повинна стати тією рушійною і кристалізуючою силою, якої нам бракувало протягом десятиліть неорганізованого з національної точки зору життя українців. Розбіжність виникає і з того, що із залу справи видно інакше, ніж з трибуни, головним чином, коли з безлічі обговорюваних проблем намагаєшся виділити найістотніші, ті, які З'їзд був покликаний не вирішити під час своєї роботи, а вияснити, синтезувати у кінцевих програмних документах.

Проте не можна заперечити найголовнішого: **З'їзд справді став історичною подією в житті української національної меншості**, як підкреслювалося і в доповіді голови СУР Степана Ткачука, Зустрівшись на своєму національному форумі в Столиці (уперше за всю свою історію!) українці насамперед переконалися, що в країні настала демократія і що вони можуть заявити па повний голос про свої права, свободи, прагнення, можуть вільно організуватися і скерувати сили на пробудження самосвідомості, духовне відродження.

Упередз'їздівський період точилися численні і суперечливі розмови серед членів тимчасового керівного органу Союзу і серед рядових сурівців у зв'язку з проведенням З'їзду, його денним порядком, підготовкою документів: Доповіддю, Статутом тощо. Річ у тому, що цими справами повинні були б займатися секретаріат і комісії з питань історії, культури, освіти, редагування документів! На жаль, їх не було, і тому робота З'їзду проходила певною мірою під знаком імпровізації. Наприклад, Доповідь Степана Ткачука найбільше зосереджувалась на безправному становищі українського населення в період поваленої диктатури, на закликах до відродження національної самосвідомості, плекання рідної мови, духовного піднесення, організованості. В ній емоції переважали над фактами, брак документованості покривався запальними словами. А учасникам З'їзду, як ми переконалися, хотілося почути саме аналіз, оснований на конкретних даних про нашу історію – хто ми, звідки, скільки нас, який наш вклад у матеріальну цивілізацію і культуру країни, в якій живемо, як змогли українці з Буковини, Мараморощини, Добруджі, Банату зберегти протягом віків свою національну сутність, не розтанути на роздоріжжях буремної історії. Добре, що доктор історичних наук Микола Чередарик у своєму слові розповів про українців з Сучавського повіту, викладач Василь Хорват про марамуреських українців (селу Рускові вже понад 600 років, засвідчених документами!), а вчитель Юрій Семенюк про українських переселенців з Банату. А ці історичні відомості були крайньо необхідні тоді, потрібні вони і зараз, щоб не давати вільну дорогу неточним, навіть спекулятивним даним. За приблизними підрахунками і на основі застарілих у певній мірі інформацій у Румунії проживає біля чверть мільйона українців – цифра, на нашу думку, недалеко від дійсності. Тому ми з подивом прочитали в румунській і

навіть іноземній пресі, що їх на сотні тисяч більше... Нікого не обвинувачуючи в навмисній дезинформації, вважаємо це наслідком незнання реальної ситуації щодо чисельності нашого населення. Чи не можна було іще до З'їзду зробити неофіційний перепис українців крайовими організаціями СУР хоч би в зонах їхнього компактного проживання? Така ж неясність триває і щодо кількості членів Союзу. Наведені з різних нагод цифри явно перевищені, а знаємо ж, що приплив до його рядів досить обмежений.

Як сказано, Доповідь голови, пронизана емоційністю і тривогою за долю румунських українців, закликаючи їх до праці і дії на ниві культурній, освітній, громадській, залишилася в боргу перед учасниками З'їзду не тільки у висвітленні давнішого періоду історії нашого населення. Вона майже зовсім не торкнулась (на основі конкретик даних) життя українців останнього півстоліття, тобто післявоєнного періоду, коли в перші його десятиріччя мав місце **перший етап національного відродження**. Тоді появились українські школи в усіх селах і містах, де проживали українці, включно педагогічні школи, що готували вчителів, і ліцеї, відбулося ще не перевершене досі піднесення культурної діяльності, зародилася наша література саме в рядах переважно молоді інтелігенції, що вийшла з народної гущі. Значну роль у цьому відродженні на першому етапі і пізніше відіграла українська інтелігенція старшого покоління, яка нині майже повністю пішла з життя. А пізніший духовний застій і занепад, коли майже тільки письменники стояли на сторожі рідного слова і духу, процес надто комплексний, він потребує окремого глибокого аналізу. У всякому разі, як підкреслювали деякі промовці на З'їзді (Микола Корсюк, Михайло Небиляк та інші) всі несповнення і прорахунки не можна пояснювати тільки процесом денационалізації (реальної, задушливою атмосферою чаушістської диктатури. Багато в дечому винні і самі українці, котрі з різних причин (зневіри, страху, кар'єризму, опортунізму) відійшли від рідних джерел, своєї духовності, місії, свідомо чи менш свідомо завдаючи непоправної шкоди українській людності. Отже, певні підсумки у цій сфері неодмінно треба було підбити у Доповіді чи в співдоповідях, підготовлених комісіями, аби знати реальний стан справи і тверезо оцінити з чого і з чим вирушаємо в дорогу до нашого **другого відродження**. Доповнена ідеями і пропозиціями з виступів делегатів та запрошених, Доповідь могла стати основою фінального документу – **Програми дії в наступний період** (до конференції чи З'їзду) Союзу Українців Румунії.

Такої програми немає. Є загальні настанови, що випливають із Статуту СУР, мають свої програми, очевидно, без належної співдії з центральним проводом, крайові організації Союзу.

Кілька слів про Статут Союзу. Його проект був надрукований задовго до З'їзду у газеті «Вільне слово». Оскільки в той час я ще працював у редакції, знаю, що на нього не було одержано жодного відгуку – позитивного чи негативного, жодної пропозиції щодо його поліпшення. Отже, попереднього його обговорення членами СУР чи хоч би спеціалістами (насамперед юристами) не відбулося.

В такому разі залишалася єдина можливість надати йому поліпшеної (викінченої) редакції, яка б була прийнята З'їздом: розмножити і роздати учасникам у перший день роботи форуму, аби мати час зробити зауваження чи пропозиції. Ніхто не подбав про це, і затвердження Статуту З'їздом в останній день роботи було чистою формальністю.

Дуже мало зробив З'їзд і для встановлення тактики Союзу у виборчій кампанії, а саме популяризації серед українців його кандидатів у депутати і сенатори, загальної виборчої програми, хоча для цього були виділені значні фінансові фонди. Мало-втішні результати участі кандидатів Союзу Українців Румунії у виборах з 20 травня відомі. Маємо одного депутата не так волею виборців, як завдяки передбаченню Виборчого закону. На Мараморощині керівники і кандидати місцевої організації СУР проявили більшу активність під час виборчої кампанії, пояснивши людям свою програму та її цілі, вони й зібрили найбільше голосів. Натомість, наприклад, у Сучавському повіті за кандидатів Союзу не проголосувала і десята частина українців. А там одним з кандидатів був сам голова СУР! Одна-дві зустрічі з виборцями (навіть не з усіма!) не могли їх переконати. Надто в цьому повіті свій відбиток наклали на українців темні роки диктатури, щоб кількома виступами можна було розбудити масову національну свідомість... Це повинно стати наукою для дальшої наполегливішої роботи серед українського населення цього повіту, де й досі не в усіх селах засновано осередки Союзу, де досить трудно налагоджується викладання української мови, хоча інспектор Міністерства освіти Юрій Лукан устиг вже багато зробити в цій справі. Проте, зайнявшись українським шкільництвом в усій країні, він, водночас голова крайової організації СУР, вимушений був полишити інші важливі проблеми, яких немало: відродження художньої самодіяльності, активізація сільських і міських осередків Союзу, залучення нових членів, координація їх дій у повітовому плані. Очевидно, не кращий стан роботи і в Тульчанському повіті, де викладання української мови скасовано зверх тридцяти літ тому, а нині є гострий брак учителів, куди майже не доходить друковане українське слово (газета, книги), не чути української пісні у будинках культури.

Тут слід повести мову про підзвітність крайових (повітових) організацій центральному керівництву Союзу і координування їх роботи, підтримку і допомогу та контроль зверху. Не хочу сказати, що з Бухареста повинні постійно летіти у провінцію накази і циркуляри, їхати делегації, а звіди надходити то оптимістичні, то розпачливі звіти та сигнали. Але спільний план роботи повинен бути, недаремно ж керівники крайових організацій є заступниками голови СУР. Проте, здається, що тим часом, на місцях діється найбільш за власним розсудом. Де є ініціатори і добрі організатори, там й успіхи помітні: перший фестиваль пісні і танцю в Марамуреші, участь банатської вокальної формації в українському фестивалі в Чехословаччині. Чи не пора до скликання першої Конференції Союзу періодично організувати зустрічі (підсумкові чи звітні) центрального проводу з крайовими головами для вирішення пекучих і наболілих проблем? Бо поки що одні завантажені роботою, а інші тільки пишаються тим, що в них керівні функції. Про інші проблеми – наступного разу.

ОГЛЯДАЧ
(«М. Михайлюк, Наш голос»
№1/1990)

Час відродження настав!

Пишу оці рядки в полоні незабутніх вражень від перебування (уперше!) в Києві, від зустрічей з чудовими людьми, єдинокровними братами, відчуваючи себе частинкою великого українського народу. І так само вперше, не боячись всевидючого ока, довгої чорної руки цензури однієї з найжорстокіших і задушливих диктатур не тільки ХХ сторіччя, а й світової історії – диктатури клану Ніколає Чаушеску. Це – завдяки революційним переминам, започаткованим перебудовою в СРСР, продовжуваним у країнах Східної Європи й увінчаним переможною грудневою революцією в Румунії, революцією, трагічною своїми жертвами й водночас величною, в якій молодь, весь народ в одностайному вибуху гніву та протесту піднялись за гідне життя, демократію й перемогли, незважаючи на шалений кривавий опір слугак тиранії. У перші дні революції люди, насамперед молодь (у тому числі й українці), могли виставити проти озброєних до зубів охоронців режиму тільки квіти й слова «Без насильства!», поки на бік народу не перейшла армія.

Час свободи і рівності, справжньої демократії для румунського народу, національних меншостей, включно українців, яких морили холодом і голодом, придушували єзуїтськими методами, прикриваючись фальшивими лозунгами визначального «щастя», настав, і це, з плином часу, відчувається все сильніше й сильніше.

У темні роки диктатури українці з Румунії чи не найдужче серед національних меншостей відчували на собі весь тягар «золотої епохи»: штучно відірвані од українського народу, вони, щоб вижити, зберегти свою етнічність, національну свідомість, мову, традиції й культуру, мусили поклатися тільки на себе. Їх принижували й зневажали, відводили в офіційних документах і заявах до так званих «інших національностей», без ніякої ваги й значення в житті країни. А вони ж, українці, споконвіку живуть і працюють поряд з румунським народом та іншими національностями в Сучавському повіті (Південна Буковина), Марамуреському й Тульчанському повітах (Дунайська дельта – нащадки запорозьких козаків), у Банатському краю (переселенці наприкінці ХІХ і початку ХХ ст. із Західної України), в інших областях Румунії.

До революції і на першій порі після її перемоги найстрашнішою була та річ, що ми не знали, скільки нас, українців, насправді живе в Румунії. За останнім переписом населення «епохи чаушеску» (в нинішній Румунії його прізвище пишуть тільки з малої літери), ясна річ, сфальсифікованим, оскільки «свобода» вибирати національність давала змогу властям записувати українців, сербів, болгар та інших румунами, нас 55 тисяч; а років тридцять тому налічувалося за офіційними даними (також перекрученими!) понад 100 тисяч.

Виявляється, відбувся геноцид, звання йому – денационалізація. І це ми змушені були вважати найбільшою благодійністю, дякуючи тирану за «справедливе» розв'язання національного питання в Румунії. А нас же, українців, у Румунії насправді приблизно чверть мільйона! Лише у Сучавському повіті є численні села з майже суцільним українським населенням, в яких офіційно «не було жодного українця»!

Залюкванням, всілякими утисками, брехнею, осліпленням офіційною пропагандою людей примушували зрікатися рідного кореня, рідної мови. Кожного, хто виступав за свою національну гідність, називали націоналістом. Голосом диктатора, ревним старанням його ідеологів українцям відбиралося право на існування як окремої національності зі своєю мовою, культурою, традиціями, що склалися віками. Наші діти були позбавлені можливості вивчати в школі рідну мову. Для українців з Румунії не існує жодного лицею, жодної педагогічної школи. А в загальноосвітніх школах, в яких ще дивом збереглося викладання української мови, цей предмет вважався додатковим, не брався до уваги у загальній успішності учнів. Українці, як і інші національні меншості, були приречені на насильницьку асиміляцію.

Шовіністична ідеологія національної омогенізації, піднята «великим вождем» до рівня державної політики, топтала нашу національну гідність, намагалася всіма засобами викоринити її з свідомості українців. Усе це робилося нібито від імені румунської нації. Певна річ, і серед українців, і серед румунів були такі, котрі повірили в необхідність і «справедливість» такої політики асиміляції й розбрату. Але люди доброї волі розуміли, що не може бути вільний той народ, який пригноблює інші народи. І ми, українці, належно оцінюємо тих, хто не

піддався реакційній ідеології, ставився до українців, як до своїх братів. Адже споконвіку в усіх зонах країни, де є українці, живуть вони у порозумінні й братерстві з румунами, мадярами, німцями, сербами, з трудівниками інших національностей. Ці стосунки склалися у праці й боротьбі, у справжній солідарності, породженій поважанням національної приналежності, працелюбності, звичаїв, мови, традицій, культурних надбань, віросповідання.

Нарешті настала воля, без якої немає справжнього життя, немає творчості – ні матеріальної, ні духовної. Наше закріпачення, насамперед ду-

ховне, національне, закінчилося. Та одне – оголосити це, а інше – здійснити на всіх рівнях, переконати людей у неперворотності колишнього. Нова влада відразу заявила про необхідність відродження в усіх сферах національних меншостей, що проживають у Румунії. І тоді виявились в усій повноті наші українські проблеми, які свідомо (офіційно) нехтувалися протягом десятиріч, навіть не з часу приходу до влади Чаушеску, а раніше, можна сказати – з п'ятдесятих років. Ми розуміємо, що шлях до відродження, який проходить через внутрішнє розкріпачення, буде довгий і нелегий.

Союз українців Румунії, заснований відразу після революції і підтримуваний масами українського населення, взяв на себе при сприянні офіційної влади цю справу, маючи мандат від своїх крайових організацій. Він – громадська організація, рівна у правах із політичними партіями, і має своєю метою відстоювати і захищати інтереси українського населення перед властями, організовувати культурну й освітню діяльність, залучати до активного соціального й духовного життя всіх українців з міст і сіл згадуваних зон, мати своїх представників у парламенті країни.

З самого початку своєї роботи Союз зіткнувся з серйозними труднощами. Певна зневіра українців у власні сили, у потребу мати власне національне обличчя, дала свої «плоди». Для їх духовної деколонізації потрібні кадри, яких зараз недостатньо. На селі вони здебільшого складаються лише з учителів, але й тих обмаль.

Провідники Союзу – письменники. Переважно саме вони утворили й тимчасовий виконавчий комітет Союзу українців Румунії, який діятиме до першого з'їзду – його планується провести в другій половині нинішнього року, а вже з'їзд обере постійні керівні органи української громади.

Союз українців Румунії підтримує програму Фронту національного порятунку, повністю приєднується до його завдань політичного, економічного, культурного оновлення, одностайно підтримує заклик до захисту і гарантування свобод, демократії, національної рівності, здобутих революцією.

Союз українців Румунії захищатиме перед законними властями Румунії інтереси і права українського населення; серед його вимог – відновлення скасованих українських початкових шкіл, ліцеїв і педагогічних шкіл; свобода релігії і вільна належність до наших рідних церков; утворення українських будинків культури, хорів, самодіяльних гуртків, своєї преси й літератури, тижневих радіо- і телепередач, наявність своїх представників у державних органах.

Союз українців Румунії підтримуватиме братні зв'язки з Україною та українцями усього світу.

Платформа Союзу українців Румунії: Воля, Братерство, Дружба, Демократія, Вільна Думка, Вільне Слово, Вільне Віросповідання, Вільна Ініціатива, Честь, Мудрість і Любов до ближнього.

Ми звертаємось до читачів з України, до українців з усього світу сприяти нам морально і матеріально в нелегкій роботі, яка чекає нас попереду.

Хай живуть рівність, братерство, свобода!

Михайло МИХАЙЛЮК,
член Тимчасового виконавчого комітету
Союзу українців Румунії, редактор газети
«Вільне слово», письменник
ж. «Всесвіт» № 6/1990
Лютий 1990 р. Київ – Бухарест

ДОЛЯ, МУЗА, І СЛАВА Т. Г. ШЕВЧЕНКА

З давніх-давен наші пращури святкували – святкується і по сьогодні – Стрітєння. 02/15 лютого, за народним віруванням стрічаються Зима з Літом, вона вже «стара» баба, а воно – молода дівчина; стрінулись, посперечались – хто йде, а хто вертається – та й розійшлися. А ми уважно (!) спостерігаємо: потеплішало до вечора, то перемогло літо, похолоднішало – перемогла зима, була погода, значить буде урожай та роїння бджіл. Але найважливіше спостерігати за півнем: «Як на Стрітєння півень нап'ється води з калюжі, то очікуй іще стужі!»

А тим часом короткими хуртовинами ще пустують деінде сніжинки, ще трясє подекуди морозенко холодно розкуйовдженою бородою, ще виблискують холодняво хрустальні кольчуги річок. Але втихомирюють їх чимраз довші, чимраз тепло-сильніші руки-промені новонародженця Сонця.

В снігах ще замерзлого землевого замку твориться неймовірно: на довгій черзі, під таємною напругою, вже стоять підсніжники та проліски і труть долоні за якоїсь-то наближаючої радості. Відчуваю, як хвиля за хвилиною охоплює і мене ота дивна радість!...

*

Отямившись, продовжую читати-перечитувати «Кобзаря» і відчуваю як радість посилюється, а кожне Стрітєння з поезією Шевченка надає цьому душевно-духовному стану безмежності, бо в глибині його творів нуртує світло істини минулого, сьогоденного і майбутнього рідного його роду/народу.

Збагнути силу цього всеочищаючого світла означає ставити собі безліч запитань, навіть і таких, нестандартних... Перелистовуючи цю мою наголовну книжку – повна збірка «Кобзаря», опублікована Видавничим домом «Школа», Київ-Харків, 2002 – попадає, якось, під зір місяць лютий,

1858-ий рік, точніше 9-те лютого, день коли Шевченко написав в Нижньому Новгороді три вірші: Доля, Муза і Слава. Читаю-перечитую їх знову і не передаю насолоджуватись-дивуватись. Нарешті! Сповнилося! Тарас Григорович в оточенні «жіночих» постатей, котрих так жадав і ждав протягом цілого життя: щирих, люб'язних, вірних. І так щиро, так мудро, так сердечно звертається до кожної зокрема. До Долі: «Ти не лукавила зо мною./ Ти другом, братом і сестрою/ Сіромі стала», до Музи: «А ти, пречистая, святая./ Ти, сестро Фебо молодая!/ Мене ти в пелену взяла/... І колихала, і співала./ І чари діяла...», і до Слави: «Моя крале мальована/ Бо я таки і досі за тобою чимчикую».

Святая правдонька на світі, бо вони таки надали йому праведності і блаженності в житті.

Доля «... маленького, за руку/ І в школу хлопця одвела» і так блаженно підказала: «Учися, серденько, колись/ З нас будуть люде», а він «...й послушав, і учивсь./ І вивчився».

Музі признається з глибокою вдячністю: «Мені ти всюди помагала./ Мене ти всюди доглядала./ В степу, безлюдному степу./ В далекій неволі./ Ти сіяла, пишалася./ Як квіточка в полі».

Слава, спочатку попала в лихо, «...в ката забарилась./ ...У Версалі над злодієм», а потім «...пишалась./ І з п'яними кесарями/ По шинках хилялась./ А надто з тим Миколою/ У Севастополі», але Тарас Григорович, добродетельна людина, зумів потерпіти і простити – «Та мені про те байдуже» –, навіть полюбити, бо така-то любов, все перемагає: «Горнись лишень до мене./ Та витнемо з лиха;/ Гарнесенько обіймемось/ Та любо, та тихо/ Пожартуєм, чмокнемося/ Та й поберемося».

Якщо є правильним твердження, що половину долі дарує людині Верховна Мудрість, а половину будує собі сама

людина, обираючи правильну думку, правильне слово та правильний вчинок (арійський шлях самовдосконалення), то Шевченко з самого дитинства обрав правильну путь життя, послушно наслідуючи дороговказ долі: «Ми не лукавили з тобою./ Ми просто йшли; у нас нема/ Зерна неправди за собою.» Наскільки мудрим/болючим є ці слова в умовах сьогоднішнього так званого прагматичного виховання дитини/юнака в надто багатьох випадках.

Відносно Музи в Шевченка те ж саме ставлення: «Моя ти доле молодая!/ Не покидай мене. Вночі./ У день, і ввечері, і рано/ Витай зо мною і учи./ Учи неложними устами/ Сказати ПРАВДУ.» Це дійсно хрестний, праведний шлях життя.

Не менш глибоке в мудрості є ставлення поета-мислителя до Слави: «Мені, моя доле./ Дай на себе подивитись». Слава людини, взагалі, оцінюється яко признання особливої вартості її матеріального або духовного надбання з боку кваліфікованого авторитету і людства потім. Шевченко «пригортається» до Слави, тільки щоб краще себе пізнати, щоб краще оцінити «думи» свої, щоб краще їх «доглядати»...

*

Доля, Муза і Слава – це свята трійця Шевченкового духу, яка провела його земним шляхом до безмежних висот вселюдської духовності, подібно найвірнішому другу, а він це відчував з раннього дитинства: «Мій друже вбогий, нелукавий!/ Ходімо дальше...» (Доля), «Поможи/ Молитеву діяти до краю» (Муза), і нарешті – «Під крилом твоїм любенько/ В холодку заснути.» (Слава)

Доля подарувала йому Музу, а Муза забезпечила Славу.

Муза покращила Долю, а Слава повноцінила його Музу.

Слава звеличила Долю Шевченка, а Кобзар звеличив/звеличить український дух у великому Всесвітньому дусі!...

Євсєбій ФРАСИНЮК

Слово до 60-річчя Ярослави Колотило

Не за літами зовсім моложаву Ярославу Колотило торік зустрів на відкритті одного з гуцульських музеїв, а радше різьб'яра Юрія Павловича у Закарпатському Рахові. Зазначу, що пані Ярославу – бувшого радника Міністерства культури і культів Румунії у справах національних меншин, зокрема українців, добре знає і шанує також Буковина.

До речі, батько її родом із Малчевців. Вона лауреат обласної премії ім. Ольги Кобилянської, часто бувала у Чернівцях, відвідувала й Глибоку, знайома і з редактором «Нового дня» Миколаю Шапкою.

Ярослава Колотило – це й великий патріот України, речник дружби українського та румунського народів, нагороджена медалями Румунії «За культурні заслуги II ступеня, України – «200 років від дня народження Тараса Шевченка» і «Патріот Гуцульщини», удостоєна звання «Заслужена гуцулка».

У краю Мараморощина (Румунія), де народилась, пані Ярослава є одним із координаторів місцевих фестивалів, у тому числі і «Міра», який проводять на Юрія (6 травня).

Можна ще багато перераховувати заслуг Ярослави Колотило, але водночас хочеться і щиро привітати її із нещодавнім 60-річним ювілеєм та побажати многая літ і міцного карпатського здоров'я. А ще висловити сподівання, що не раз стрічатимемо пані Ярославу на Закарпатті і на Буковині.

Василь ГЕЙНІШ

ЧОМУ ПИШУ ПРО ГУЦУЛІВ

Може, хтось із читачів думає, що гуцули – це єдина тема, над якою я зупинився. Ні, в селі життя досить багате, відбуваються різні зміни у житті сільського люду. Так що сьогодні село дає можливість писати на різні теми.

Писав і пишу я не тільки про гуцулів. У часописах Союзу Українців Румунії знайшли місце статті про шкільництво, лісорубів, тернисте життя гуцулів у прикордонній зоні, які перетерпіли у Сибірських концтаборах, бо були господарями, мали отари овець та рогату худобу, брали участь в боротьбі проти окупанта, проти москалів, були надійними членами ОУН (Організація Українських Націоналістів) та УПА (Українська Повстанська Армія). Правда, переважна частина моїх статей – це про гуцулів. Я дійшов висновку, що і самі гуцули не знають свою правдиву історію. Тому почав серйозно документуватися на цю тему. Мав нагоду, після грудневих подій, відвідати майже цілу гірську зону Північної Буковини та Галичину, був у школах, сільрадах, церквах, будинках культури, бібліотеках та книгарнях, звідки добув цікаві матеріали про гуцулів. Прочитав п'ятитомну роботу «Гуцульщина» Володимира Шухевича, журнали «Гуцульська школа», посібник «Плай», «Гуцульщина», «Гражда», що виходять у Львові, «Гуцульський календар» та різні наукові праці про гуцулів.

Прочитавши ці наукові матеріали, я дійшов висновку, що дуже мало знаю про історію та походження гуцулів – як репрезентивну етногеографічну групу українців.

Ще пишу про гуцулів, бо в румунських журналах почали виходити статті про

гуцулів, але зовсім фальшиві щодо їх історії, походження, звичаїв та обрядів. Також по різних телебаченнях подавали коротенькі документальні фільми з помилковими інформаціями про гуцулів.

А ще пишу про гуцулів, бо мої читачі, як Іван Арделян із Бистрого, інж. Ярема Онищук, письменник Михайло Волощук, бувші мої колеги школи, класу оцінюють зміст моїх статей, і все це дає поштовх продовжувати документуватись і писати нові інформації про цю етнічно-географічну групу українського народу.

Мета моїх виступів у різних часописах – поборювати тих, котрі пишуть денатуровано, перекручено про історію та побут гуцулів. Маю також багато інших причин для продовження виступів у різних публікаціях.

Ось випадок. Тому кілька років я повертався із Бухареста додому. У спальному вагоні їхав із одним іконописцем, трішки молодшим від мене, котрий закінчив роботу в монастирі Куртя де Арджеш і відправлявся до монастиря Драг'омірна, недалеко Сучави. Я коротенько представився, сказав, що працюю учителем в Нісіпіті, недалеко Путнянського монастиря. Він дуже уважно вислухав мене, і нарешті каже: «Ви справжній мученик. Працюєте між гуцулами, це безрелігійні люди, котрі ще мають збройний арсенал і по-сьогодні, люди небезпечні, неграмотні, не підкоряються державним законам, їх фізичний стан, фізіономія дивні, зовсім неприємні».

Мій супутник закінчив негативну характеристику гуцулів без того, щоб відвідати хоч одне гуцульське село, і я запевнив його, що, як учитель, працюю у нормальному

Сімнадцятирічна учениця Сільвія Тенкалюк у гуцульській убері. Село Егрешти, Бродина
Фото 1992 р.

середовищі, що виховую нормальних дітей і не є мучеником: «Перед вами учитель-гуцул. Дивіться, чи моя фізіономія монгольського походження, так, як описав Богдан Лупеску у тижневнику «Formula As». Інтересно було для мене, що іконописець знав усі подробиці із статей про гуцулів, написаних Богданом Лупеску.

Наступного року, маючи роботу в Путнянському монастирі, іконописець відвідав громаду Улма, де на хуторі Салаші існує скит із храмом «Св. Прокопія», зайшов і до моєї господарки. Довідався про гуцулів і сказав: «Чому ви не подали в суд цього ідіота, який так погано написав у журналі «Formula As» про гуцулів!»

Маю намір, мабуть, в наступному номері, пояснити читачам, чому пишу про гуцулів, як представляли гуцула в різних журналах і, тоді ухвалите, дорогі читачі, що моє рішення писати правдиво про гуцулів має серйозну мотивацію.

Юрій ЧИГА

ПІСТ

Кожного року, коли починає Великий Піст перед божим святом Великодня, пригадую собі перші шкільні роки, коли ми малими школярами ставали колонкою, тримаючи за руку один одного і направлялись до церкви для сповіді.

Глибоко зворушені, бо треба було признавати перед отцями чисту правду, що не були досить чемними, що не весь час писали шкільні завдання і що не верталися скоро додому після уроків тощо.

Після сповіді, повні поваги та страху божого за дрібні наші гріхи, ми старалися на слідуючу сповідь стати чистими, немов водиця Озани звісного румунського письменника Йона Крянге. Це тому, що немає більшого гріха, ніж божественного гріха, який карає без суду, без адвокатів людські прогріхи. Таке становище не тривало довгий час.

Після встановлення комуністичної влади в Румунії була заборонена релігія у школі.

На щастя, oprіч того, що нам забрали майно, віру, почуття не можливо було сконфікувати.

Народ зберіг свої традиції, незважаючи на всі обмеження. Навіть і партійні особи, автори власної партійної постанови, хрестили своїх дітей і вінчалися потайком, ночами, у монастирях і церквах, далеко від власних помешкань та своїх партійних обов'язків.

Великдень близить нас до тих почуттів, для яких протягом цілого року не стало часу.

Великоднє свято дасть нам можливість признатися перед

нашими близькими наскільки любимо їх і як прагнули цілий час бути з ними.

Також будемо мати нагоду побувати довший час біля наших родичів, бо прийде пора, коли будемо бажати бачити їх, але вони будуть далеко, між звіздами.

І сядемо разом за стіл з добірними стравами, і подякуємо Святому Богові за те, що святкуємо в мирі, не забуваючи немічних і хворих, які в такий святочний час лежать шпиталями.

Всіх тих, що поважають Великодній піст, душа буде переповнена божою любов'ю.

Але і ті, які постили лише душевно, будуть мати своє місце за столом радості, бо гріх полягає не в тім, що споживаєш м'ясо, а в тім, що думаєш злом за твоїх ближніх.

Знаю таких людей, які залишають бороду під час посту і одягаються жалобним одягом, але тоді, коли потребуємо від них якоїсь помочі, обертаються плечима, їхні серцеві ворота замкнуті для незаможних.

Якщо ми будемо добродушними цими тижнями посту, значить, станемо гідними радості цього свята і заслужимо той спокій, який подарується нам.

Великодні свята саме в цей час стають прекрасними і важливими для нас всіх.

Є і в нас писанки, може, кращі як в других околицях, і наше небо світле, як і по всім світі.

Ми станемо рівні хоч один день на рік, добре було би, щоб не існувало розпачу і старості.

Михайло ГЕОРГІЙ

Г. С. Сковорода: «ПІСНЯ 6-а» – МІЦЬ СВЯТОЇ ВОДИ

Вступивши на новий етап свого існування, до так званої відтворюючої економіки, людина енеоліту почала свято оцінювати головні чинники в результатах своїх занять: землю, воду, світло/тепло/вогонь, вітер тощо. Вирощуючи рослинність чи скот, вона спостерігає те, що ці природні речі/явища допомагають їй, людині, але можуть і пошкодити. До обожнювання їх та створення своєрідного пантеону божеств – це тільки крок історії. Віра в єдиного Бога в Його множинних проявах – Свята Трійця в християнстві, наприклад, – це вже вищий етап осмислення гармонії Всесвіту.

Тепло/сонце та вода/дощ, як головні чинники родючості землі, в світоприйнятті наших предків-слов'ян скоро переходять від стану одухотворення до святого сану богів. Дажбог-Бог сонця і Дана/Дівана-Богиня земних та небесних вод, яко перші діти Сварога-Бога неба, започатковують пантеон слов'яно-русько-українського дохристиянського вірування.

Народження Дажбога-Сонця і наші пращури спостерегли в день зимового сонцестояння 21/22 грудня, коли світло перемагає тьму, і встановили Йому урочисті свята Різдва. Але спостерегли водночас, що незабаром після 12-ти днів, 3/4 січня, і вода набирає особливих цілющих властивостей; зрозуміли, що народилася Дана/Дівана-Богиня всіх вод, то і їй встановили урочисті свята Водокрес. Що планета-земля знаходиться цієї дати найближче до сонця і що земні і небесні води, просякнуті потужною енергією сонця, отримують особливі цілющі властивості, вже доказано і науково.

Не розгортаємо тут ніяку релігійну чи наукову казуїстику, тільки пригадуємо, що і наші пра-прадіди залучувались душевно і духовно до космічного порядку і впорядковували, таким чином, своє повсякденне життя. Та ще спробуємо покласти наше предківське вірування яко підставу для, може, ширшого/глибшого розуміння «зерна» четвертої пісні «божественного саду» Сковорода.

*

ПІСНЯ 6-а

На кінець такого: «І пустив змії із пащі своєї воду, як річку, за жінкою, щоб її волокти». (Одкровення – 12:15)

«Воно розчавить тобі голову...» (Буття – 3:15)

**Слухай, небо і земля, нині ужаснився
Море, безднами всіма согласно деигнися!
І ти, швидкотекучий, повернись, Йордане,
Христа прийди скоро хрестити, Іоанне!**

**Красногляднії ліси, стежки відслоніте,
Предтечу Іоанна до Христа пустіте.
Земні всі язика, разом з нами порадійте,
Ангельські хори, всі у небі славу пійте!**

**Зійде Спас во Йордан, стане во глибині,
Се зійде на нього Дух Святий, в тілі
голубинім.**

**– Це є улюблений мій син, – батько зі
хмар мовить,
Сей Месія ваше єство все оновить.**

**Освяти струмки і нам, змію сотри главу,
Твого духа, Христе, росу дай і славу,
Не потопить хай нас змії! І ми всі з
земного краю**

Полетимо, щоб спочить, до твого раю.

*

Якщо зауважимо структуру вірша-пісні шостої, то зараз побачимо, що поетичний текст Сковорода складають чотири строфи, кожна по чотири рядки. В нумерології цифра шість означає вчителя, а цифра чотири в тетраксисі Піфагора означає простір. Отже, можна допустити, що український мислитель уважає біблійне хрещення Ісуса Христа-Сина Божого в річці Йордані Іоанном-предтечею та зішестя на Нього Святого Духа «в тілі голубинім» значним як в земному/конкретному/людському просторі, так і в небесному/космічному/духовному. Доказом цього може бути і те, що Сковорода звертається у перших двох строфах до земної природи, в тому числі і до всього люду (не тільки християнського): «Небо і земле,... море,... Йордане,... Іоанне, ... ліса, ... земнії язика», щоб радіти найвеликому торжеству всього творіння – прихід Спасу! : «... разом з нами порадійте,/ Ангельські хори всі у небі славу пійте!/ Зійде Спас...»

Пригадаймо, що в християнському календарі існують три спаси, найголовнішим будучи Преображеніє Господнє (6/19 серпня), але не можемо не брати до уваги, що ці свята наші предки називали Яблучний

Спас, Медовий Спас та Горіховий Спас, тобто свята врожайності, ритуали котрих українці виконують і по сьогодні у більш чи менш давніх формах. Слов'яни називали серпень – Місяць Спасень. Основними ритуалами цих свят було вшанування Богів Спасів жертвоприношенням плодів землі та допомога (дивись – «братчини») або обдарування ними немічних ближніх. Це упорядковувало в певній мірі родинні та міжродинні стосунки.

Щоб земля дарувала свої плоди, треба було улещити, по-перше, Бога-Сонця та Богиню-Води. Йому співали колядки та приносили жертву ритуалом Святої вечері, приготовленої тільки із плодів землі, а їй співали щедрівки та вшановували ритуалами Купальських містерій (святі вшанування джерел, річок, ставків, походить до криниць – вважаних на початках святилищами Богині-Дани – збирання води з роси і ін.).

Земна вода і небесна часто допомагали людині, спасали її від жахливого голоду, часто шкодили, але їхні цілющі властивості дивували та дивують і нині чи не весь люд. До сили очищення тіла добавлялося все більше цілющих ознак. Доходить ся ви-сновку, що вода це життя. Китайці в даосизмі твердять, що «Людина – то вода!» До води людина ставиться свято, воду застосовує у всіх звичаях/ритуалах людського буття: при народженні, при одруженні, при похоронах.

На певній стадії еволюції людської цивілізації, коли починають розгортатись міжплеменні, а потім між народами стосунки, не завжди мирні, стало недостатньо, головно для існування роду/народу в часі і просторі, тільки правильно ставитись до природи, до її першооснов, або до свого родинного ближнього. Слушно додати тут такі слова із Святого Письма: «Не зважай ні на кого собі на шкоду і не стидайся собі на погибель». (Сирах-4:22). Пригадаймо, принаймні, часті оманливі засоби так званого цивілізування русичів візантійцями або американських аборигенів європейцями...

Як справжній мислитель, Сковорода збагнув момент переходу нашого світу на нове коло його екзистенційної спіралі. Ключовими рядками цього мудрого спостереження є: «Земні всі язика, разом з нами порадійте,/ Ангельські хори, всі у небі славу пійте!»

Український філософ не може не брати до уваги значення дохристиянських вірувань/ритуалів щодо обожнювання природи, і тому, вживаючи уособлення, звертається поважливо до неба і землі, до моря з «безднами всіма» з проханням, щоб «погідно» двигалися, хоча те, що слідує, може жахнути. За допомогою риторичного наказу «І ти, швидкотекучий, повернись, Йордане» поет, використовуючи християнську містерію обернення течії Йордану під час святцеремонії Водохрещів (19 січня), метафорично сугерує те, що закінчилось певне коло і в той же час Всесвіт повертає на нову

Г. С. Сковорода: «ПІСНЯ 6-а» – МІЦЬ СВЯТОЇ ВОДИ

течію, на новий початок. Але ті, котрі, поперше, повинні зрозуміти вагомість цього переходу, є всі народи землі!...

Сковорода, як взагалі філософи, звертається до люду в абсолютному значенні, надаючи біблійній події яскравих метафізичних валентностей.

Відтворюючи в третій строфі давній ритуал хрещення водою, до моменту хрещення Ісуса Христа додається, приблизно непомітно, вищий ступінь святості. Вживаючи цитату із Святого Письма – «Сей є Син мій улюблений...» – поет-мислитель не вживає імені Сина-Божого, а вживає найголовніші ознаки Цього – Спас, Месія – , поняття, з якими народ вже ознайомлений в своїх віруваннях.

«Зійде Спас во Йордан, стане во глибині» – каже текст Сковороди. Значить, спасіння зіходить з висоти до глибини людської душі?

Другий рядок надає нового світла такому

тлумаченню: «Се зійде на нього Дух Святий, в тілі голубинім». Поет-філософ не відхиляється ні від біблійного тексту, ні від дохристиянських вірувань/ритуалів, бо це все було певною течією людства. Відбувається хрещення водою та зішестя духа – в тілі птаха. Це відповідає прадавнім віруванням/ритуалам, цього вимагає і сам Ісус Христос, звертаючись до Іоанна словами: «Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду» (Матей – 3:15). Правда ґрунтується на всій інформації людського життя-буття.

Дух, який сходить на Спаса, це Святий Дух Правди/Мудрості. Він зійшов пізніше і на учнів Сина Божого у формі вогневих язиків та здійснив диво – розуміння Христового вчення-правди різномовними людьми. Сковорода звертається до земних язиків, щоб прийняли світло вогневих язиків задля розуміння і порозуміння між людьми.

Чому Святий Дух сходить на Спаса у «тілі голубинім»? Голуб і по сьогодні символізує мир, порозуміння, любов, а пращури наші вірили, що душі їхніх праведних приходять та відходять птахом.

Ісус Христос, після прийняття Духа Святого, починає свої проповіді і веде за собою все більше і більше люду. Сила Його полягає в мудрості, тобто в правильному розумінні людського ества і в правдивім обранні рішень для кожного зокрема і для

всіх разом. Істинно вам кажу... – це слова, якими починає кожна Його проповідь. Ось від чого починає спасіння, від істини!...

Святий Дух через Месію – Божого помазаника – обновлює ество тих, що приймуть оце нове хрещення: «Сей Месія ваше ество все обновить». Не зменшуючи очищувальну роль свяченої води, не відхиляючи прадавні вірування/ритуали, а навпаки, виконуючи їх, Ісус Христос стає символом залучення Верховної Мудрості до людського порядку життя, а Сковорода визначає чітко цей новий етап сприйняття гармонії Всесвіту словом **обновить**.

Зішестя Святого Духа на Спаса-Ісуса, по модерному, – це фід-бек об'явлений люду, що визнає/освячує правдиве ставлення наших пращурів до природи, до води, як основи життя в попереднім обряді/звичаю, але додає і нового світла – правдивого ставлення людини до людини.

Впорядковуючи своє земне життя, людина приносить свій внесок до гармонії Всесвіту і це стає визнано Верховною Мудрістю. Людина піднімається на вищий ступінь свого екзистенційного осмислення. Дотеперішні обряди очищували її тілесно та душевно, а прийнявши Духа Святого, людина обновлює своє ество тим, що знаходить, окрім мудрості, пізнання добра та зла, нову точку опори – Мудрість Правди.

Остання строфа стає своєрідною молитвою нової течії рідної віри: «Освяти струмки і нам, змію зітри главу,/ Твого духа, Христе, росу дай і славу,/ Не потопить хай нас змії!» Можна зауважити, що поет-мислитель затримує лексеми, притаманні попередньому руслу віри – струмки, росу, потопить – саме з метою мудро визначити, що правдива віра не має кінця, що в плині часу вона стає могутнішою, якщо охоплює все більше люду. Струмки в природі створюють могутню течію ріки, струмки віри основаної на правді створюють безсумнівно могутню течію люду, спроможного упорядковувати життя на засадах правди.

Прохання «Змію сотри главу» не означає вбити зло, бо воно, як і добро, є вічним. Зло не треба обирати(!) і таким чином віддаляти його від себе. Зло не походить від слів змія – «Ні, напевно не помре! Бо знає Бог, що коли скуштуєте його, то відкриються у вас

очі, і ви станете як Бог, що знає добро й зло», а від того, що людина обрала порушити порядок, але і змії не сказав першолюдям нічого про наслідки порушення ними Божого порядку. Вважаємо це неповним вченням, а головування таких вчителів треба насправді «сотерти». Своїм вченням Ісус Христос стає повним вчителем, притчі Його висвітлюють і наслідки неправдивого обрання людиною своєї дороги життя. (Про блудного сина, Про немилосердного боржника та ін.) Таке тлумачення оправдовують і останні слова прохання: «Не потопить хай нас змії!» Змії продовжує існувати, а спасіння людства залежить від «води», якою воно очищується/обновлюється. Вода/вчення «Христового духа роси» спасе людину, вода/вчення змія потопить її.

З прадавніх часів роса вважалася священною водою. Вживати її означало зцілювати себе тілесно. Бажати та вживати «духа росу» це вже означає обрати найудосконалений, правдивий, найвищий шлях зцілення – духовного. Духовне зцілення охороняє людину від погубного слова і діла. Наші пра-пращури називали це Триєдиним принципом або Орійським шляхом самоздійснення людини: істинне думання, істинне слово, правдиве діяння. Обрати такий шлях всіма земними язиками означало б прославити духовну силу Верховної Мудрості та забезпечити на землі мирське/райське співіснування.

«Пісня 6-а» Григорія Савича Сковороди – це будучий гімн правді!..

*

Слова, що приписуються французу Андре Мальро – «Двадцять перше століття буде релігійним, або зовсім не буде», можна вважати як знаком вищого осмислення ролі правди в розрізненні добра від зла, тобто, невідкладної потреби людині залучуватись до Верховної Мудрості.

А тому, що треба з чогось почати, то пропоную всім урядовим чинам починати присягу і будь-яку доповідь перед народом словами: Істинно вам кажу, а не закінчувати: Хай так мені допоможе Бог..

Настав час розв'язати богині Феміді очі, щоб побачила, що коїться з правдою!...

Євсебій ФРАСИНЮК

Я народилася в Італії, в місті Алессандрії, в українській сім'ї.

Коли мені минуло 5 років, я попросила свою маму, щоб пристарала для мене сестричку або братчика. Мама відповіла, що це зможе статися десь тоді, коли в парку зацвітуть квіти. Тому я їх ждала з нетерпеливістю. Та коли вже з'явилися перші квіти, мама сказала, що їх ще досить мало і заставила далі пождати.

Моя просьба сповнилася аж 15 червня 2009-го року. Тоді появився на світ мій братчик, якому подарували ім'я Самуел. Я обрадувалася, хоча найбільше ожидала сестрички. Стала називати його пестливо Самик.

Тому що це сталося влітку, наша сім'я поїхала на море, хоч братчику було тільки три тижні. Я дуже дбала про нього, бавила під парасолькою, щоб ніжне личко не обпалило сонце. Навіть гарні казки розповідала, за які він дарував мені свої милі усмішки. Той час і став найкращим моїм спогадом про море і про брата.

Другим хочеться назвати той місяць, коли ми з ним вперше побули в рідному селі моїх родичів, в Балківцях. Хоч для мене це не була перша подорож, проте найкращі спогади саме про неї збереглися. Бо аж тепер я змогла зрозуміти різницю між містом і селом, між Італією та Румунією. Аж тут у мене відразу з'явилося так багато друзів, як ніколи, дівчат і хлопчиків, яким було приємно, що я вмію з ними розмовляти по-українськи. Моєму братчику тоді було лише 2 роки, тож, напевне, спогадів не збереглося. Зате в мене їх багато-багато. А це тому, що саме влітку я святкую і свій день народження 15-го липня, коли мені сповнилося 8 років. Тому що мені припало це моє свято вперше на селі, я мала дуже багато дітей в гостях. Був дуже гарний день, тому свято відбувалося надворі. Там нас мама угостила тортом, на подвір'ї ми співали, танцювали, гралися. Зберігаються дуже гарні фотографії, тому цей день я ніколи не зможу забути.

Коли моєму братчику сповнилося 3 роки, я зуміла навчити його великих італійських букв, щоб

так він зміг сам писати на комп'ютері і вибирати ті ігри, які найбільше любить. Він у мене дуже розумненький, а до того ще й досить послухний. Тож від цього віку я вже стала займатися з ним і уроками: навчила писати, читати, малювати і навіть рахувати. Ще й вірші читати напам'ять, пісні разом співати я заохотила його.

Маю дуже гарні спогади і про інше святкування мого дня народження, коли мені сповнилося 10 років. Це відбулося в 2013-ому році, коли до нас прибули в гості, з Румунії, наш вуйко Павло і наша тітка Валерія. Мені і моєму братчику дуже сподобалися ці літні канікули, які ми перебули лише з ними на морі, в Лоано, бо наші родичі тоді були на роботі. Наш вуйко прекрасно вмів плавати і таким чином навчив і нас обох (та й нашого двоюрідного брата Роберта, якому 8 років) добре і відважно в морі плавати. А коли був мій день народження, то вуйко пристарав для мене спеціальний подарунок: присвятив мені гарний вірш з багатьма строфами. (Це був вже другий вірш для мене, бо перший був присвячений мені, коли я сповнила чотири роки).

Від тітки також зберуться гарні спогади, але насамперед те, що від неї ми обоє навчилися читати і писати по-українськи. Це для нас не було так важко, тому що ми вже знали говорити від родичів і від нашої бабки Марії, яка з нами тут

проживає. Тому-то нам не важко навіть і вірші вивчати напам'ять. Тітка нам привезла з Румунії майже всі номери журналу «Дзвоник», і так їй вдалося нас заохотити. (і то не лише нас, а й Роберта та ще двох маленьких українців, які живуть у нашій місті). А якщо подумати, що такі заняття ми розпочали лише з цього місяця, то маємо надію, що зможемо дійти і до більших успіхів. Я вже вмію писати та читати і ручними буквами, роблю це з великою охотою. Люблю сама читати по-українськи маленькі казки, як: «Рукавичка», «Ріпка», «Колобок», «Іжачок в тумані» та інші. Такі казки ми любимо і слухати на комп'ютері навіть і по-російськи, наприклад, дитячий фільм «Маша і ведмідь», який нам дуже подобається, ми вже не дивимося по-італійськи.

На цей раз я написала до вас за допомогою тітки, але надіюся, що колись зможу сама складати тексти і на рідній мові. Бо символ мого імені є ... **надія**.

Надіслала від імені Надії ГАВРИШ
Валерія ШОВКАЛЮК

Веселий куток

У ТЮРМІ – КРАЩЕ

Вийшов із тюрми Зашкіра –
Добре виглядає.
Як там перебув три роки,
Всім розповідає.

Каже – добре годували
Злодіїв в в'язниці.
І по череву це видно,
Видно і по пиці.

Якось поліцей у корчмі
Побачив Зашкіру,
Котрий пив із своїм братом
Горівку над міру.

Поліцей спитав злодюгу:
– Вернувся додому?
Як там жилося, Зашкіро,
В'язню молодому?

– Та хіба не видно, пане?
Всього мав доволі.
Навіть краще, скажу щиро,
Аніж тут, на волі.

Скажу тут я перед вами,
Бо не боюсь власті.
Де би то великі гроші
Мені знову вкрасти?

Щоби знову посадили
Мене у в'язницю,
Бо в тюрмі мене годують,
Як у клітці птицю.

Як це зробите для мене,
За цю поведінку,
То не буду вже любити
Крадьки вашу жінку!

У ПОЇЗДІ

Чоловік питає жінку,
Пита Віоліту:
– Скажи, любя, а чи зручно
Там тобі сидіти?

– Зручно, зручно, не турбуйся,
Попробуй заснути.
Зажурився, що у тебе
Немає валюти?

– Еге, жінко, без валюти
Я – напіелюдина.
А хто має її в банку,
В того є й машина.

Може яхту він купити,
На Марсі ділянку.
Може мати в Аргентині
Віллу і коханку.

Та я тільки тебе маю,
Гарну і охайну,
Бо хотів я жінку мати
Бідну, але файну...

МЕНІ ЛІПШЕ

Мури в'язні підкопали
З відваги чи болю
І втекли усі з в'язниці
На бажану волю.

Тільки Марко залишився –
Не хотів втікати.
Комендант отут з'явився:
Чому – хоче знати.

– Чом не втік ти, чоловіче,
Коли всі втікала?
Розкажи, аби про тебе
Газети писали.

– Я не втік, пане майоре,
Хоч місце прокляте.
Бо чужих дітей не хочу
На сміх годувати.

ЗАБОРОНИ

Їхали на іменини,
Вирушили зрана.
Везли гарний подарунок
На свято Івана.

По дорозі Настасія
Мужу наказала,
Би не їв, не пив багато,
Не чинив скандалу.

Наказувала дуже гостро,
Мов з'їла перчицю.
Щоб не брав собі до танцю
Жодну молодицю.

Щоб не пхав у своє пузо
Смажену печінку
І не поглядав ласкаво
На чужую жінку.

Наказувала, щоб горівку
Навіть і не нюхав,
Сороміцькі анекдоти
Не казав їй не слухав.

Щоб мовчав, як хтось забagne
За столом співати.
Краще було б, якби вийшов
В той момент із хати.

– Раджу, муже, будь послушний,
Бо негоже буде.
Кабаном назву прилюдно,
Що всюди паскудить.

– Скажи мені, Настасіє,
Чула десь ти, мила,
Аби льоха кабана
Доброго навчила?

Михайло ВОЛОЩУК

До конкурсу «День рідної мови»

РІДНЕ СЕЛО, РІДНА ШКОЛА, РІДНА МОВА

«Щоб любити – треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжну величну й багатогранну річ, як мова, треба її любити».
(Василь Сухомлинський)

НАШЕ СЕЛО

Хто не поважає своє минуле, не вартий майбутнього. (Максим Рильський)

Комуна Балківці розташована на північному сході повіту Сучава. Вона охоплює 3 села: Балківці, Гропени й Негостину. Село Балківці з'являється у документах в 1470, коли воєвода Штефан Великий закупив територію, де знаходиться сучасне село.

Після включення Буковини до складу Австрії оселяються на території села українці, які живуть тут і по сьогоднішній день. Населення української меншини, оселяючись тут, завело свої мовні й традиційні ознаки. Сьогодні більшість мешканців села становить українська меншина, українська мова часто вживається, викладається у школі як рідна мова.

НАША ШКОЛА

«Не замовкай ніколи, рідне слово...Над нами квітни завжди веселково...»

Початки навчання у селі Балківці скромні, тому що на початку 19 ст. існувала тільки одна школа із чотирма класними кімнатами, яка діяла з труднощами у селянській хаті.

До 1915 р. у школі викладалося українською та німецькою мовами. Після першої світової війни викладалося румунською мовою, а після другої світової війни перейшло знову на українську мову, румунській мові виділяючись лишень 3 уроки на тиждень.

В 1961 р. було виключено викладання українською мовою і введено румунську мову, українська мова залишаючись як предмет – як рідна мова.

Сьогодні школа має 8 класних кімнат, упорядкованих як кабінети математики, інформатики, румунської мови, української мови, географії, біології та лабораторію фізики-хімії. Всі предмети викладаються румунською мовою, а українська мова вивчається із першого класу, як рідна мова, 3 уроки на тиждень. Також у 6 і 7-их класах викладається раз на тиждень Історія і традиції української меншини.

НАША РІДНА МОВА

Рідна мова – божий дар.

Рідна мова?.. Рідна мова це не якась мова світу, рідна мова це є мова серця, найкраща мова світу! На жодній з вивчених мов не можна виражатися так гарно і захоплююче, як на рідній мові.

Бог подарував нам рідну мову, предки її зберегли, дідуся та батьки нас їй навчили, а ми, учні, поряд із нашими викладачами, розвиваємо та удосконалюємо нашу рідну мову різними способами.

НАШІ ЗДОБУТКИ

«Як вогонь у серці я несучу в майбутнє, / Невгасиму мову, слово незабутнє».

Протягом років учні нашої школи відмічаються на олімпіадах та різних конкурсах, де отримують гарні нагороди. Наприклад:

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, СИГІТ, КВІТЕНЬ 2007 р. (НИКОЛЕТА ДАНИЛЮК, 7-ий клас – I МІСЦЕ, НИКОЛЕТА КИВЕРЕГА, 8-ий клас – II МІСЦЕ)

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ТУЛЬЧА, КВІТЕНЬ 2008 р. (НИКОЛЕТА ДАНИЛЮК, 8-ий клас – I МІСЦЕ, МАР'ЯНА РЕЙКЕЛ, 8-ий клас – II МІСЦЕ, ЛОРИДАНА НАЙДА, 8-ий клас – ВІДЗНАКА)

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, СУЧАВА, КВІТЕНЬ 2010 р. (НАРЧІСА ГАВРИШ, 8-ий клас – I МІСЦЕ, СЕРДЖІУ ШМІГЕЛЬСЬКИЙ, 8-ий клас – III МІСЦЕ)

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, СИГІТ, КВІТЕНЬ 2011 р. (ОКТАВ'ЯН УСАТЮК, 7-ий клас – I МІСЦЕ, РАЛУКА ГОМЕНЮК, 8-ий клас – I МІСЦЕ)

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ТІМІШОАРА, КВІТЕНЬ 2012 р. (ОКТАВ'ЯН УСАТЮК – I МІСЦЕ, ДЖОРДЖІАНА НІКІФУРЮК – II МІСЦЕ, ДЕНІСА КЕРНІЧУК – ВІДЗНАКА)

* НАЦІОНАЛЬНА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, КАРАНСЕБЕШ, КВІТЕНЬ 2013р. (ДЖОРДЖІАНА НІКІФУРЮК, 8-ий клас – II МІСЦЕ, РЕЗВАН ГОМЕНЮК, 7-ий клас – III МІСЦЕ).

«Бринить, співає українська мова, чарує, тішить і п'янить». Ол. Олесь

Протягом часу ми гарно представляли нашу школу на конкурсах декламування української поезії. На національному етапі учениці Ніколета Данилюк, Діана Урсаки, Мар'яна Чобанюк, Джорджіана Нікіфурюк, Чезара Костюк, Наташа Шойман і Ана Шойман.

ПОВАЖАЄМО І ПЛЕКАЄМО РІДНУ МОВУ

«Як парость виноградної лози, плекайте мову / Пильно й ненастанно...» (М.Рильський)

Учні нашої школи брали участь у різних конкурсах, на яких посіли перші місця. Це конкурси День рідної мови та міжнародний конкурс ім. Петра Яцика.

НАША ДІЯЛЬНІСТЬ

«Люби чуже, дихай рідним / Якщо душу маєш...» (Ю.Ракоча)

Молодші покоління отримують від старших певні здобутки культури. Тому їм не треба започатковувати культурний рух: їм залишається продовжувати і вдосконалювати те, що вже здобули предки. Поки нація дотримується своїх традицій, можна сказати, що вона справді існує.

Нам, як меншині, потрібно розкривати здобутки, продовжувати, тому що предкам зберігання попередніх вражень, уявлень, думок допомогло існувати, бо тільки попередній досвід дає можливість з успіхом пристосуватись до умов життя й боротись за своє існування. Шкільний вокальний гурток «Буковинка» продовжує працювати своїх попередників та розкриває багатство української мови – красу чарівної пісні, зворушливої колядки, повчальної байки, цікавої казки.

«БУКОВИНКА» ПРОТЯГОМ ЧАСУ

Гурток «Буковинка» заснувала в 1994 р. пані вчителька Анна Петрашук із учнями 1-го класу. Рік пізніше до них прилучилися учні 3-го та 4-го класів. Вони виступали із народними українськими піснями, гуморесками і танцями. Щороку

брали участь у фестивалі «Співжиття», а з піснею «Христос Воскрес» виступили і по телебаченні. Учителька Родіка Петрашук завжди була поряд пані Анни Петрашук із порадами, з новими ідеями. Тому їй багато в чому завдячується успіх гуртка «Буковинка». Із 1999 року до 2003 року гуртком керує вчителька Конвалія Григорчук.

АНСАМБЛЬ ТАНЦЮРИСТІВ «КОЗАЧОК»

В березні 2009 р. заснувався фольклорний ансамбль «Козачок» як бажання втілення українського духу нашого села.

Члени ансамблю віком від 7 до 20 років. Хоча вони мали єдиного наставника в особі хореографа Петра Шоймана, заслуга теперішніх успіхів належить переважно всім членам ансамблю.

Кілька значущих подій:

2011р. – Міжнародний фестиваль в Італії; 2013р. – Українські діти світу – Київ; 2013 р. – Наші традиції та звичаї, Балківці; 2014 р.- Буковинські зустрічі, Кимпулунг 2014р. – Свято у моєму селі, Балківці; 2014 р. – Конкурс «Румунія танцює», Бухарест.

ПОЗАШКІЛЬНІ ПОДІЇ

виховують в учнів благородні почуття та повагу до свого рідного. Звичаї і обряди, пов'язані з народним та церковним календарем, не тільки збагатять дитячу уяву про витoki духовності наших попередників, а й наблизять до невичерпного джерела знань, наповнених глибоким духовним, моральним та емоційно-естетичним змістом.

Річний календар розподілено на чотири пори року. І кожна з них має свою систему свят...У нашій школі відбуваються такі події, як: Настала осінь чарівна – ісценізування; Андріївські вечорниці – ісценізування; Прийшов Святий Миколай; Зустрічаємо Різдво; 8-е Березня; Свято Шевченка; Великдень – свято світла і радості; 1-е червня; Закінчення шкільного року.

КОНКУРС «ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ»...

«РІДНА МОВО, ТИ МОЯ / ЯК ЛЮБО ТИ ЗВУЧИШ / АЖ СЕРЦЕ Б'ЄСЬ, АЖ КРОВ ҐУЛЯ / НАДІЇ ДОДАЄШ...» (І.Грабович)

Народився за прекрасною ініціативою бувшого інспектора з української мови пані викладачки Лучії Міжок.

Викладачки нашої школи Конвалія Григорчук та Анка Штубіану, маючи моральну підтримку, склали проект і дали нам змогу сьогодні принести пошану рідній мові та розкрити її багатство.

СВЯТО У МОЄМУ СЕЛІ

« ... і як би не змінювався світ, куди б не закинула тебе доля, завжди зберігай у серці ті духовні скарби, які дісталися тобі у спадок від попередніх поколінь...» А. Сокіл.

– Ціль фестивалю – зберегти український та румунський фольклор, присутній в буковинських місцевостях, за допомогою різних засобів – музики, танців, кулінарних традицій.

Цей фестиваль народився в 2010 році з ініціативи ансамблю «Козачок» у партнерстві з мерією села Балківці. Дотепер на сцені виступали понад тридцять гуртків із нашого повіту і сусідніх повітів, як Ботошани, Бистриця.

«Батько мені каже... РІДНУ МОВУ, синку, завжди БЕРЕЖИ! / Мову ту, що люди рідною зовуть, / Ти нігде і ніколи, синку, НЕ ЗАБУДЬ!» (В. Верба)

Учениці 8-го класу
Меделіна ОДОВІЧУК
Ніколета СКІПОР
викладач – Анка ШТЮБІАНУ

Якщо говоримо про «українців Карпат», маємо на увазі всіх гуцулів, а також бойків та лемків. Правда, останні дві етнічні групи українців проживають більше у підгірних зонах.

Різні життєві обставини змушували українських горян у ряді випадків робити певні прибудови, переробки, а при потребі й переносити хату з одного місця на інше. Ці, так сказати, технологічні засоби, супроводжувалися, як і весь процес будівництва нового дому, рядом повір'їв та звичаїв.

Перш за все українці Карпат, а головню гуцули, намагалися доручити роботу по перебудові житла, як і його спорудження в цілому, досвідченому своєю майстерністю будівничому, який «знає від себе», оскільки горяни вірили, що «хто будь не підійметься робити якісь нові переробки в старій хаті».

Окремі повір'я стосувались добудування до старої хати нових приміщень. Зокрема при розбудуванні хати заборонялося робити прибудови до тильної стіни житла, а лише спереду. Це повір'я знаходимо у підгір'я, недалеко Дрогобича, але аналогічне повір'ї побутувало й у гуцулів: при перебудові хати можна «посунути» лише вперед або вбік, але назад не можна, бо «життє не буде йти добре», а «вперед – добре, бо людина йде вперед». Таких повір'їв ще й сьогодні дотримують газди старшого віку із сіл правобережжя (Буковини) і лівобережжя Черемошу (Галичина). Ззаду прибудову можна робити лише при спорудженні нової хати – «зразу». Колись люди були впевнені, що порушення цієї заборони може спричинити хворобу, або й смерть господаря.

Надзвичайно небезпечним при добуванні, на думку горян, був «окап» – місце, на яке скапувала зі стріхи вода, незалежно від того, чи добували нове приміщення спереду, ззаду чи збоку. І закарпатські лемки, роблячи якісь переробки, «сокотилися» (остерігалися) на окапи щось прибудувати.

При перенесенні купленої хати з одного місця на інше горяни не використовували старих підвалів – «бо на них ворожив майстер». Цей звичай має у своїй основі очевидно поширену серед слов'ян віру в силу такого магічного дійства, як «в'язання». Як вже згадувалося вище, при заснуванні хати «підвалини», які були її основою, майстер

Звичаї та обряди у народному будівництві українців Карпат

«зав'язував». До того ж, згідно з повір'ям, «зав'язував» обов'язково на «чюю голову» – господаря, газдині, дітей тощо. Конкретно на чюю голову «зав'язані» підвалини знав лише будівничий. Тому українці Карпат, купуючи хату і переносючи її на інше місце, остерігалися використовувати чужі підвалини, оскільки боялися, що на них перейдуть усі ті лиха, що призначалися попередньому господареві. Таким чином, підвалини, як основа житла, повинні мати ретельно перевірені, обов'язково позитивні символічні характеристики: яке і коли зрубано дерево, хто, де, коли і на «чюю голову» їх зав'язав?

При переробці чи ремонті заселеного будинку горяни не наважувалися рубати поріг, «бо будуть діти родитися із розрубанов головов». Отже, у магічній практиці рубання порогу могло пошкодити і породілля, і новонародженій дитині.

Окремі повір'я торкаються вікон і дверей хати. Зокрема, при перебудові житла не можна міняти двері, вікна до смерті газди – це недобре. Ці повір'я стосуються в тій самій мірі гуцулів і бойків. Припускаю, що заборона переробляти або влаштовувати нові двері і вікна у старому будинку входять у коло уявлень про зв'язок між здоров'ям, життям та добробутом господаря і хатою, яка первісно закладалася на його «голову».

При заміні дверей не можна викидати старий одвірок, на якому вгорі над входом традиційно вирізьблювали хрест. Гуцули і бойки вважали це «великим гріхом».

Для спорудження нової хати горяни не використовували вдруге старий сволок.

Майстри не повинні вдаряти обухом по сволоку, бо в мешканців дому болітиме голова. Крім того, сволок дублював образ світового дерева. Тому українці-горяни встановлювали у новій хаті виключно новий сволок, оскільки разом зі старим могли передатися усі біди та нещастя, які були з старого житлі.

Щодо будівлі хат у нашій громаді Ульма та селах, де проживають гуцули, ми запросили майстра-будівельника Євгена Горбана, якому кажуть «Гинцьо», щоб коротенько розповів про цю справу. Гинцьові 88 років і, Слава Богу, сам обслуговується, у своїй господарці має худобу, доїть сам корови, минулого року ще сам косив конюшину. Він був фахівцем у будівлі хат від А до Я. В 1971 році і мені збудував хату, за три місяці передав ключі нової хати. Також він довгий час був кушнірем. Виробляв шкіри і шив кожухи. На жаль, це ремесло залишилося історією.

Щодо будівлі хати Гинцьо розповів: «Колис цими буковинськими горами жили тільки гуцули, котрі клали хати на пнях. Газда ручною пилою спилував смереки і на пнях клав підвалини і зводив хату у зруб з круглого дерева; кожне дерево свердлив і бив тиблі, ек кажут у горах. Зверх на зруб клав платви, витак зарубував сволоки, на котрі зверху клав стелину. Кізли зарубував у платви, їх прибивав дерев'яними цвиками (тиблями) – чопами есиновими або ельмовими. Залежно від довжини драниць до кізлів прибивали, також есиновими чопами, латки, на їх прибивали цвиками драниці із дерева (смереки) урубаної взимку (грудні-березні); а ек весна була скоро, то рубали дерево до будівлі у грудні, січні і лютому. Дерево рубали, ек вже було сказано, взимі, але до жовтня місяця, коли уно стає жовте, легке і тверде, борзо не прієт. Дошки на підлогу сушили на прогоні і у кінцях мастили білов глинов або вапном, аби уни не тріскали.

Драницу на дах складали у клітки і зверху навалювали каміннем, аби її не крутило і драниця залишелася рівна і добре схла із осени до літа. Підвалини тесали на штири боки, а бруси для стін тесали на два боки; бік, котрий йшов усередину, добре гимблювали, шоби у хаті стіни були гладкі і рівні. Кликали на будову хати самих літніх майстрів, котрі збудували не одну хату за своє життє. Фундамент робили із каміння. Клади у вуглах підвалини сіль, ладан, гроші, хліб – це мало приносити добро газдам, а знадвір'я клали вуголь і тиньк з печі – воно відгонило недобрі сили.

Уже коли покладали хату, кликали панотця, аби посвітив хату, аби в ній добре жилось газдам. У хаті завжди була свята водичка, котров на света кроп'ють у хаті і на всім газдівстві, обкурюють хату ладаном і зіллям, зібраним на Івана Зільового, бо тогди уно найбільшу силу маєт. Ше малюють хрест верх дверей, котрий оберігає газдів від злих сил.

Будували також кліть з ковбків у зруб, так ек хату, лиш трошки меншу. А гражд такий завеликий, кілько тримали маржини, а збоку хати ше робили ватрак для дров. Годитси починати будівлю у четвер, але лише на місці освиченому панотцем, а після закінчення всієї будівлі панотец робит Божу Службу, освічує всю нову господарку, а газди в присутності панотця роблят обід і всі молютси за добре життє у новій хаті».

Підготував Юрій ЧИГА

Візит міністра закордонних справ України Павла Клімкіна в Румунію

17 лютого міністр закордонних справ України Павло Клімкін прибув у Румунію з одноденним офіційним візитом.

У рамках візиту Павло Клімкін провів двосторонні зустрічі з президентом Румунії Клаусом Йоганнісом, віце-прем'єр-міністром, міністром з внутрішніх справ Румунії Габріелем Опря, головою Сенату Келіном Попеску-Терічану та міністром закордонних справ Богданом Ауреску.

У ході візиту керівник зовнішньополітичного відомства України відповів і на два запитання, які останнім часом чи не найбільше непокоїли румунську пресу і телебачення. Щодо закидів стосовно несправедливої мобілізації громадян України румунського походження Павло Клімкін заявив, що не існує жодної дискримінації за етнічними критеріями у ході мобілізації в Україні. «Не треба дозволяти нікому, включаючи росіян, розповсюджувати чулки і спекуляції щодо військової мобілізації, боцім-то вона проводиться несправедливо... У випадку румунів, як мені повідомили і я сказав усім, в тому числі і міністрові Богдану Ауреску, із двох областей, де проживають 120 000 румунів було мобілізовано лише 25 осіб. Отже, ми маємо справу із навмисною спробою зіпсувати стосунки із національними меншинами в нашій країні». Інше питання, яке останнім часом піднімалось румунськими мас медіа, стосується поставок зброї в Україну, на що міністр закордонних справ України дав наступні роз'яснення: «На даний момент ми не маємо з Румунією жодних конкретних переговорів стосовно поставок чи купівлі зброї».

В інтерв'ю, даному провідним румунським інформаційним телеканалом «Реалітатя ТВ», «Діджі24», інформаційному агентству «Медіа-факс» та службі новин «Радіо Романія Актуалітець» Павло Клімкін дав відповіді на низку запитань щодо внутрішньополітичної ситуації в Україні, передусім, врегулювання ситуації на Донбасі, результатів зустрічі у Мінську у «Нормандському форматі», а також наголосив, що: «Всередині березня президент Румунії прибуде з візитом в Україну. Це буде дуже важливий візит, оскільки ми зможемо перевести двосторонні румунсько-українські стосунки на новий рівень, рівень стратегічного партнерства». Наприкінці інтерв'ю міністр Павло Клімкін побажав румунському народу миру і добра та подякував за незмінну підтримку України.

Також, в рамках візиту відбулася зустріч міністра закордонних справ України Павла Клімкіна з представниками української громади Румунії. У ході зустрічі, яка відбулася в Посольстві України в Бухаресті, Павло Клімкін подякував українській громаді Румунії за її внесок у поширенні правдивої інформації про події в Україні та відмітив важливість звернення Союзу українців Румунії до керівництва країни з метою підтримки євроінтеграційних прагнень України. Павло Клімкін: «Я вважаю, що Румунія незвичайна, оскільки тут сторіччями проживає українська громада, для українців тут маленький шматок батьківщини. Це є одна із важливих громад, ми їй допомагаємо і про це ми будемо домовлятися з румунами».

Те що робиться зараз в Україні вимагає підтримки всієї громади. Той, хто працює як волонтер, той хто збирає, зібрав і буде це робити, той хто допомагає, він завжди отримує свою частину подяки. Я гадаю, що ми всі змінилися, і змінилися на краще.

Знову ж таки, дуже велика подяка за те, що було зроблено під час Майдану, за те, що робиться зараз тут на маленькій батьківщині.

Ми домовились з Ауреску, коли буде Угода про малий прикордонний рух і, до речі, один мільйон з однієї сторони і один мільйон з іншої сторони, буде здатний скористатися угодою,

З румунським президентом

просто поїхати на кордон і зібрати і нас, і румунів, і просто поговорити. Так, щоб він почув українців, я почув румунів, – десь, у результаті,

домовимося. А якщо не почуємо за один раз, поїдемо знову, щоб не було так, що хтось в

З головою СУРУ

Києві й Бухаресті щось вигадує і думає, що це корисно для всіх, а в результаті нікого не чує».

Голова Союзу українців Румунії Степан Бучута, підтвердивши незмінну підтримку українцями Румунії суверенітету і територіальної

цілісності України, вручив міністрові Павлу Клімкіну вітального листа і Ювілейну медаль «25 років від заснування Союзу українців Румунії», а також подарував видані СУРОм книги, приурочені до 200-річчя від дня народження Кобзаря книгу-документ «Тарас Шевченко – апостол українського народу» і факсимільне видання першого «Кобзаря» Тараса Шевченка, а також особисту збірку публіцистики «Словом і ділом». У бесіді з міністром Степан Бучута підняв питання збільшення пунктів перетину румунсько-українського кордону, головну у зонах компактного проживання українців.

Депутат Іван Марочко представив загальні дані про українську громаду, про її чисельність, кількість дітей, які вивчають українську мову, а також торкнувся проблем, пов'язаних із складанням підручників з української мови. Крім того, Іван Марочко підкреслив, що через призупинення діяльності Генерального Консульства України в Сучаві українці Румунії, головну ті, що проживають в Сучавському, Марамуреському, Сатмарському, Ботошанському та Яському повітах, втратили підтримку, яку їм давала ця дипломатична установа.

Радник Міністерства освіти Румунії з питань освіти мовою нацменшин Ельвіра Кодря розповіла про проблеми української меншини в галузі шкільництва і підкреслила пункти, на які треба звернути увагу українській стороні при обговоренні і підписанні нового Протоколу про співробітництво між міністерствами освіти Румунії та України. Також Ельвіра Кодря зауважила, що для освіти мовою нацменшин треба добиватися вироблення спеціальної формули фінансування, оскільки стандартна (за числом учнів) не сприяє розвитку українського шкільництва в Румунії.

У свою чергу, голова Бухарестської філії СУРУ колишній радник у Міністерстві культури Ярослава Колотило підняла питання підписання Протоколу про співробітництво між міністерствами культури України та Румунії і підкреслила необхідність відновлення роботи Змішаної міжурядової українсько-румунської комісії, а також наголосила, що українцям як третій меншині в Румунії потрібно заснувати свою редакцію на телебаченні.

Міністр закордонних справ України Павло Клімкін запропонував зібрати усі пропозиції української громади в письмовій формі, щоб, таким чином, їх можна було передати для вирішення у відповідні держустанови України.

Ірина МОЙСЕЙ

Фото: Тереза Шендрю

З сурівською делегацією

СЕРЦЕ МАТЕРІ

Румунська народна казка

Серед високих гір стояла невелика фортеця. Там, у маленькому будиночку, жила колись одна вдова: чоловік її, як це часто буває серед мешканців фортеці, загинув на війні.

У тієї вдови було двоє діток: хлопчик і дівчинка. Хлопчика звали Войнічел, а дівчинку – Гарнікуца, тобто Хоробрий і Працьовита. Жили вони дуже бідно. І радісно вдові було лише тоді, коли вона дивилася на своїх дітей.

Якось до фортеці вїхала карета. Такої карети ще ніхто тут не бачив – оздоблена золотом, коштовним камінням, а в запрягу витанцьовувало дванадцять чорних коней-скакунів, самі як вогонь, збруя на конях срібна, у гриву вплетені стрічки та жовте пір'я. Слідом за каретою верхи їхала юрба слуг. Усі озброєні до зубів, у позолочених кольчугах. В передку карети сидів бородачий кучер у гаптованій золотом парчевій лівреї, а в самій кареті, розвалившись на подушках, сиділа пані. Була вона стара, огрядна, злими очима зиркала на зустрічних людей.

Карета проїхала через подвір'я фортеці до вдовиного будиночка.

Діти саме бавилися в садочку, а мати з заклечаного ґанку стежила за їхньою грою та шила їм сорочки. Пані пихато звернулася до матері:

– Я – Богація! Я – наймогутніша королева! Мої багатства – неміряні, моїх слуг – не злічити! – Потім уже м'яко, вдавано улесливо: – Я чула про твоїх дітей. Знаю, які вони добрі та слухняні, і приїхала сюди, щоб ти віддала їх мені. Разом із ними будеш щасливою й ти!

Мати серцем відчула небезпеку,

схопила дітей на руки, пригорнула до себе й відповіла:

– Не віддам я їх тобі! Багатство твоє здобуде грабунками та війнами. Ніякого щастя в такому багатстві нема. Воно приносить тільки горе. Моє щастя – це моя праця та мої діти. Іди геть звідси, Богаціє, іди, ти – нам не потрібна!

– Слухай мене, бо погано буде! – заскреготіла Богація зубами. І тут же лагідно, медовим голосом додала: – Я хочу зробити з твого сина ватажка витязів. Він воюватиме проти моїх ворогів, охоронятиме рабів моїх та добуватиме дедалі

більше для мене скарбів! Він здобуде собі славу! А дочку твою я повезу до себе, щоб вона жила поруч зі мною в моєму золотому палаці!

Мати ще міцніше пригорнула дітей до себе і, гнівна та безстрашна, вказала пальцем на дорогу, що вела з фортеці.

Пані розгнівалася, обличчя її почорніло й перекинулося від люті. Вона вихопила з кишені шовкову хустку, махнула нею перед материним обличчям. Від хустки повіяло отруйним запахом – мати знепритомніла.

Воїни в золотих кольчугах накинулись на неї, вирвали з її рук дітей, і карета вмить зникла з фортеці.

Опритомніла бідоласна мати і не знайшла своїх дітей. Від жаху та горя мати не знала, що їй робити, і заплакала.

Але слізьми горю не зарадиш, дітей треба рятувати. З ціпком у руках і з торбиною за плечима пішла вона в далеку важку дорогу. Всіх зустрічних розпитувала про своїх дітей, але їх ніхто не бачив.

А мати йшла і йшла, все далі й далі – широкими полями, густими лісами, переходила бродом великі ріки.

У дорозі матір захопила зима. Люди й звірі приишли й поховалися. Тільки мати все йшла і йшла...

Якось опівночі підійшла вона до підніжжя стрімкої, мов стіна, гори, та такої високої, що вершина її ледве виднілася серед чорних хмар. Мати видиралася на вкриті кригою скелі, обривалася і знову, чіпляючись скривавленими руками за виступи та розколини, піднімалася все вище й вище.

Раптом мати побачила вгорі на стрімкій скелі величезного беркута. Він погрозиливо змахнув крилами, але мати не злякалась.

– Беркуте, беркуте, чи не знаєш ти, де палаці Богації?

– Кру!.. Кру!.. – закричав у відповідь беркут і вдарив дзьобом у скелю. – Я знаю, де палаці Богації! І дорогу туди знаю! Але я – Холод! Я не покажу тобі дороги, поки ти не віддаси мені чудових золотистих кіс, якими я прикрию свою голову й тіло!..

Мати, не задумуючись, розплела свої розкішні шовкові коси й простягла хижому птахові:

– Візьми мої коси! Тільки покажи дорогу!..

(далі буде)

Г у м о р

РОЗЗЯВА

– Олю, чому ти плачеш? – питає шкільна подруга.
– Вчитель географії поставив мені двійку. Я забула, де

Аляска.

– Ех ти, роззяво, де ж ти її поклала?!

У ШКОЛІ, ЯК У ШКОЛІ

Ярко приходить додому весь у синцях.

Батьки питають:

– Що ти сьогодні одержав у школі?

– Шість стусанів, три штурхани, п'ять духопеликів, два копняки і вісім щиглів.

ДИВИНА

– Жодної помилки! – сказала вчителька, переглядаючи домашнє завдання учня. – Скажи, Данилко, тільки чесно, твоєму татові хтось допомагав?

ФУТБОЛЬНІ ФАНИ

На уроці математики учителька пояснює дію ділення. Написала на дошці «2:2» і питає:

– Діти, хто знає, що це означає?

– Нічия! – вигукують з останніх парт.

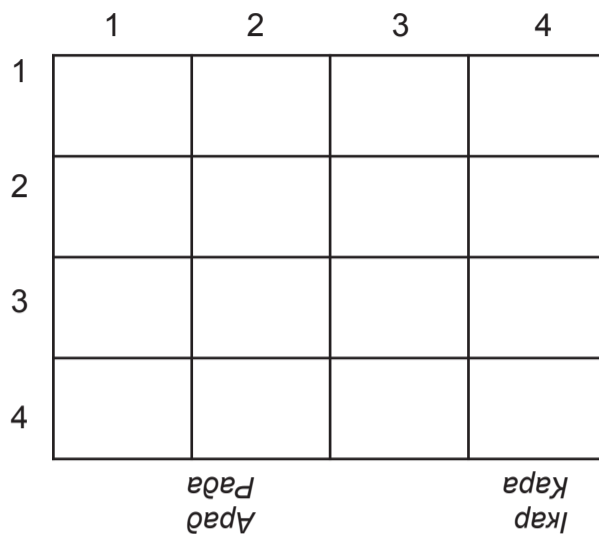
ДІТЯЧІ СТОРІНКИ

Ребус

КВАДРАТ

По горизонталі і вертикалі

1. Перший чоловік, який літав.
2. Мука
3. Місто в Румунії

Ребус надіслав Микола КУРИЛЮК

ОЙ ПЛАЧУТЬ ДІТИ

Слова народні

Музична обробка Миколи Майданюка

2. Вдарилла куля
У грудь мою,
Потекла кровця
Рученькою.

3. Ой плачуть діти –
Тата нема,
Тата прикрила
Сира земля.

4. Ой плачуть діти –
Тата нема,

Хто нам посіє –
Прийде весна.

5. Ом плачуть діти –
Тата нема,
Хто нам змолотить –
Прийдуть жнива.

6. Ой плачуть діти –
Тата нема,
Тата прикрила
Чужа земля.

Кактуси-велети

Цей кактус-велет знайомий кожному, хто мандрував по Мексиці чи південно-західних районах США. Здалеку стовбур і гілки сагуаро – так називають рослину місцеві жителі – скидаються на постать людини, яка підняла руки до неба. Але, незважаючи на свій велетенський розмір, кактус – одна з рослин, яка росте дуже поволі. Перших десять років стовбур виростає менше ніж на два сантиметри на рік і не дає бічних гілок, доки не досягне заввишки п'яти метрів. Потім колючий страж пустелі, підрастаючи за рік на два з половиною сантиметри, досягає висоти 15 метрів. Цвісти ж починає у віці п'ятдесяти років. Найстарішим рослинам 200 років, і важать вони майже десять тонн.

С. Воробкевич

РІДНА МОВА

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.

Як ту мову нам забути,
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила.

У тій мові нам співали,
Нам казки казали,
У тій мові нам минувшість
Нашу відкривали.

От тому плекайте, діти,
Рідну свою мову,
Вчіться складно говорити
Своїм рідним словом.

В. Терен

РІДНА МОВА

Як то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все: тополі, квіти,
Сонце й поле біля хати.
На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,
Схожа наша рідна мова –
Цілий світ вона відкриє!
Бережіть її, малята,
Бо вона – віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...

В. Гринько

РІДНА МОВА

Сію дитині
В серденько ласку.
Сійся-родися
Ніжне «будь ласка»,
Вдячне «спасибі»,
«Вибач» тремтливе, –
Слово у серці –
Як зернятко в ниві.
«Доброго ранку!»,
«Світлої днини!» –
Щедро даруй ти
Людя, дитино!
Мова барвіста,
Мова багата,
Рідна і тепла,
Як батьківська хата.

Різдво – родинне свято нашої громади

У Яській філії СУРу стало традицією святкувати Різдво як «родинне свято» нашої громади. Його з нетерпінням чекають члени філії, студенти з України і представники інших меншин, з якими ми співпрацюємо, а також не забуваємо і представників місцевих органів влади. Різдва дуже чекають і старші, і малі. Усі мають віру, що по Різдві все має бути якось інакше, ліпше, що нам дадуть більше грошей на заходи, що якось розв'яжеться проблема з транспортом, щоб могли брати участь у заходах, організованих іншими філіями... Що наші студенти здадуть екзамен успішно. А керівники місцевих органів думали про збуття своїх бажань...

Для цього заходу членам Комітету філії та їхнім дружинам роботи було дуже багато. По-перше, треба було привести у порядок приміщення філії до свята, прибрати всі кімнати різдвяними прикрасами. По-друге, наші господині взялись за готування страв, які займають своє місце на святковому столі. Це напевно були дні, коли всі були вкупі і працювали дружно і з великим задоволенням.

На Святвечір ми традиційно готуємо 12 пісних страв, але завжди виходить більше. Це тому, що немає чіткого переліку 12 страв, обов'язковими вважаються лише кутя, риба, гриби, вареники з капустою, суп з грибами та узвар (12 страв символізують 12 апостолів Ісуса Христа, за іншими версіями 12 страв – це 12 місяців).

Головна – кутя. За звичаєм, її треба їсти як першу страву, проте в нашій «родині» кутю їдять в кінці, як десерт.

Як би старанно не виконували усі звичаї та обряди, що їх віками передавали наші предки, без віри вони не матимуть ні сили, ні різдвяного духу. Тому головне духовне

наповнення свята, а не накривання столу.

Сьогодні Святвечір має не таке велике ритуальне значення, як колись, тим більш в містах, для когось він лише формальність, але чомусь її таки дотримуються. І в тому «чому» ховається багато...

Наша «родина», не дочекавшись першої зірки на небі, яка закликає до вечері, сідала за столи. Перше слово мав голова філії, який привітав усіх присутніх, побажав здоров'я, щастя, Божої ласки, усвідомлюючи просту істину: Ісус народився в стаєнці, на сіні. Але щороку нехай Христос, а з ним добро, любов і милосердя народжуються в наших серцях. І нехай справді після Різдва все буде якось інакше, ліпше...

Наші гості мали нагоду поспробувати традиційні українські страви, які готуються на Святвечір, слухати колядки мовами меншин, що проживають в місті Яси, бачити різдвяні традиції та обряди українців.

За столом присутні згадували чим добрий був рік, що минає, бажали один одному здоров'я, вибачали образи. А також згадували всіх тих, хто вже відійшов у вічність з наших знайомих. Ніхто не має права бути у сварці чи в гніві.

Одним словом, наші старання були оправдані!

Віктор ГРИГОРЧУК
голова Яської філії СУРу

Фото автора

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România